

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Освітня програма	37114 Соціологія
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Спеціальність	054 Соціологія

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	37114
Назва ОП	Соціологія
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	054 Соціологія
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Вид освітньої програми	Освітньо-наукова

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Колісник Лариса Олексіївна, Чернописький Василь Іванович, Нечитайло Ірина Сергіївна (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	26.08.2020 р. – 28.08.2020 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП <http://www.univ.kiev.ua/ua/official/accreditation/phd-degree/>

Програма візиту експертної групи https://drive.google.com/file/d/1jorBN_AoxqTdWMKxECWQvpyGDJBKpPm5/view

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

Загальне враження про ОП «Соціологія» – позитивне. Факультет соціології КНУ імені Тараса Шевченка готує і випускає соціологів за першим (бакалаврським) і другим (магістерським) рівнями вищої освіти, тож підготовка здобувачів за третім рівнем є логічним продовженням завершенням цього циклу. Потужний викладацький склад і багаторічні соціологічні традиції, що склалися у ЗВО та на факультеті соціології сприяють якісній підготовці аспірантів, які зацікавлені у навчанні, у захисті дисертацій, поважають соціологічну науку і спеціальність, мають наукові праці і досягнення. Керівництво КНУ імені Тараса Шевченка і роботодавці зацікавлені у подальшому розвитку ОП «Соціологія». Для цього у ЗВО створені всі необхідні умови. Гарантка ОП є справжнім суб'єктом її створення та реалізації. Очевидним є те, що зміст ОП «Соціологія» вибудовувався в тому числі, і на підставах її власних наукових здобутків. Вона, докладає багато власних зусиль до забезпечення якості реалізації цієї ОП, налагодження зв'язків зі стейкхолдерами і плідної співпраці з ними. В цілому ОП «Соціологія» відповідає всім критеріям якості. Вона має багато сильних сторін і впроваджує цілу низку позитивних практик, окремі з яких мають інноваційний характер.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

1) ОП має власне унікальне «обличчя», яке несе відбиток багаторічної наукової діяльності її гарантки. Це знаходить вираз, у першу чергу, в такій особливості ОП, як «поглиблена увага до структурних, культурних і діяльнісних параметрів соціальних явищ і процесів». Наявність такого «структурно-діяльнісного» акценту відбивається і у змісті ОК, і у задекларованих методах викладання, і у ПРН. З позиції фахової експертизи така особливість ОП означає, що здобувачі навчаються та виховуються на засадах теоретико-методологічного синтезу, що (зі свідчень роботодавців, самих здобувачів і випускників) забезпечує формування високої методологічної культури науковця-дослідника, широти поглядів, видатні аналітичні здібності. 2) Документ ОП «Соціологія» (редакції 2016, 2019 рр.) вдало структуровано. На позитивну оцінку заслуговує унікальний стиль представлення структурно-логічної схеми ОП, яка наочно демонструє зв'язок між ОК та РН. 3) Потужний викладацький склад. Причетність окремих його членів до розробки стандартів вищої освіти. Значний кадровий потенціал для створення разових рад із захисту дисертацій на здобуття наук. ст. д-ра філософії. Сильною стороною є вільне володіння НПП англійською мовою та англомовне викладання окремих ОК. Позитивною та інноваційною практикою є захист дисертації аспірантки із Нігерії англійською мовою. 4) Налагоджена система опитувань здобувачів, випускників, роботодавців. Зміст та результати опитувань дозволяють скласти об'єктивну картину про ОП. 5) Основні стейкхолдери (роботодавці, випускники, здобувачі, НПП) всебічно залучені до організації та реалізації ОП. Позитивною та інноваційною практикою слід вважати створення і функціонування Програмного комітету ОП, до складу якого входять представники всіх зазначених груп. 6) Позитивною практикою є залучення професіоналів-практиків до викладання на ОП на постійній основі. 7) Сильною стороною ОП є ефективне функціонування Спеціалізованої вченої ради із захисту докторських та кандидатських дисертацій з соціології, яку очолює гарантка ОП, до складу якої входять доктори наук зі складу групи забезпечення ОП. 8) Позитивними практиками слід вважати: проведення конкурсу «Кращий викладач року»; забезпечення публікації підручників та монографій НПП у видавничому центрі КНУТШ на безплатній основі. 9) Наукова діяльність аспірантів та напрями досліджень їх наукових керівників мають високий ступень узгодженості. 10) Сильною стороною ОП «Соціологія» є підготовка аспірантів науковими керівниками, які входять до складу чотирьох різних кафедр соціологічного циклу, кожна з яких має специфічне спрямування. Це забезпечує широкі можливості для реалізації здобувачами власних наукових інтересів. 11) Виразна індивідуалізація навчального процесу. Позитивними практиками є: виважений підхід до обрання наукового керівника та теми дисертації; надання можливості аспірантові обирати навчальні дисципліни з ОП інших освітніх рівнів та інших установ. 12) Наявність розгалужених та дієвих міжнародних контактів.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

1) Має місце недостатня обізнаність стейкхолдерів (зокрема здобувачів) щодо конкретних заходів, вжитих у відповідь на їх зауваження та/або пропозиції щодо ОП. У зв'язку з цим, є рекомендація налагодити процедуру доведення до відома здобувачів та інших стейкхолдерів інформації про конкретні заходи, рішення та/або дії, що стосуються внесення змін/коригування ОП та є наслідком їх (стейкхолдерів) участі та пропозицій, шляхом заслуховування відповідної інформації на Радах факультету соціології та/або засіданнях Комітету ОП «Соціологія» із запрошенням представників всіх ключових груп стейкхолдерів. 2) Окремі робочі програми з навчальних дисциплін не містять ознак оновлення. Тож рекомендуємо регулярно оновлювати робочі програми, з акцентом на фіксацію новітніх методів викладання та літературних джерел. 3) З огляду на наявні потужні та дієві зовнішні зв'язки, підготовку на ОП посилить практика подвійного наукового керівництва, в тому числі міжнародного. 4) Важливою умовою якісної підготовки здобувача третього рівня вищої освіти є узгодженість його власних наукових інтересів, теми дисертації з інтересами наукового керівника. У тих випадках, коли така узгодженість не є очевидною (на цій ОП – один такий випадок), слід взяти до уваги можливість сумісних наукових публікацій аспірантів та їх наукових керівників.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

Мета ОНП «Соціологія» полягає у «підготовці висококваліфікованих, конкурентоспроможних, інтегрованих у світовий науково-освітній простір фахівців-дослідників, готових до самостійної науково-дослідної та практичної діяльності в галузі соціології, здатних розв'язувати комплексні проблеми в сфері професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань або професійної практики. Це зазначено у відповідних документах ОНП «Соціологія» 2016 р. та 2018 р. (оновлена редакція). На сайті ЗВО розміщено Статут (http://asp.univ.kiev.ua/doc/NP_Baza_univ/statut-22-02-17.pdf), у якому викладено концепцію освітньої діяльності Університету. В Концепції зазначено, що основною метою освітньої діяльності Університету є «підготовка висококваліфікованих і конкурентоспроможних на національному та міжнародному ринку праці фахівців для наукових та освітніх установ, органів державної влади та управління, підприємств усіх форм власності за всіма рівнями вищої освіти (доктор наук, доктор філософії, магістр, бакалавр, молодший бакалавр) в усіх сферах освіти (відповідно до міжнародних і вітчизняних класифікацій освіти), утвердження національних, культурних і загальнолюдських цінностей» (с. 7). Як можна побачити, зазначена мета ОП відбивається у стратегії розвитку КНУТШ 2018-2025 рр. (<http://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/Development-strategic-plan.pdf>). Співставлення цілей ЗВО та ОНП «Соціологія» показує їх відповідність і взаємоузгодженість. На відповідній фокус-групі представники проректорського корпусу підтвердили цей факт. Вони зазначили, що ОНП «Соціологія» є «перлиною» ЗВО – однією з тих ОП, які наслідують кращий європейський досвід, мають міжнародні зв'язки і стабільно дають результати у виді захисту дисертацій. Керівний склад аргументовано довів, що ЗВО зацікавлений у реалізації та розвитку ОНП «Соціологія».

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

На фокус-групі з керівним складом було підтверджено, що урахування думки і побажань всіх груп стейкгольдерів є необхідною складовою політики якості в Університеті. Представники проректорського корпусу підтвердили, що у січні-лютому 2020 р. проводились опитування здобувачів третього рівня вищої освіти за кожною ОНП. Було зазначено, що результати цих і подібних опитувань, як правило, не оприлюднюються відкрито. Вони доводяться, у першу чергу, до відома гарантів ОП, які роблять висновки і вирішують, в якій формі донести результати до відома інших учасників освітнього процесу. У якості дод. доказів ЕГ було надано примірники анкет опитувань здобувачів (з різні анкети, в тому числі й UNIDOS), випускників ф-ту соціології та роботодавців. Анкети містять достатньо питань для глибокого і всебічного вивчення думки стейкгольдерів щодо: мотивів вступу в аспірантуру; ступеня задоволеності співпрацею з науковим керівником; окремими аспектами теми дослідження; можливостями академічної мобільності; умов та факторів працевлаштування; переваг та недоліків співпраці з роботодавцями та ін. Аналіз результатів опитувань свідчать про те, що загалом здобувачі задоволені якістю навчання на даній ОП. Варто зазначити, що 42,87% опитаних тією чи іншою мірою не погоджуються з твердженням, що вони безпосередньо можуть вплинути на перегляд та зміни у освітній програмі. Поряд з цим 42,86% респондентів рівною мірою погоджуються та не погоджуються з даним твердженням. На фокус-групі зі здобувачами вони підтвердили свою участь у опитуваннях, а також, що гарантка і наукові керівники систематично цікавляться їх думкою про ОП. Навели приклад, коли вони висловили свою незадоволеність щодо якості викладання однієї з дисциплін, факультетом були здійснені необхідні заходи з налагодження ситуації. У 2019 р. на факультеті соціології утворено Програмний комітет з розвитку ОНП «Соціологія» (Розпорядження щодо утворення Комітету надано ЕГ у якості дод. доказу). До Комітету входять представники академічної спільноти (11 осіб), роботодавці (5 осіб), випускники (4 особи), аспіранти (2 особи). Надано протокол засідання Комітету (від 18.02.2020), на якому обговорювалася ОП. За результатами засідання було внесено ряд пропозицій щодо: збереження фокусу ОНП; удосконалення процедури вибору дисциплін; розвитку інтернаціоналізації та ін. На відповідних фокус-групах НПП підтвердили свою участь у засіданні Комітету. Роботодавці також підтвердили залученість до перегляду ОП. Одна з них підтвердила участь у спеціально організованих для цього заходах (з її слів – «круглих столах»). Навела конкретні приклади, що на останньому такому заході роботодавці наголошували на сильній стороні ОП – викладанні англійською мовою, також йшлося про «збалансування теорії і практики» та була критика стосовно викладання «Ділової української мови». Кожен з роботодавців, в тій чи іншій формі, підтвердив, що з гаранткою перебуває у постійній і взаємодії, вона систематично спілкується з ними щодо покращення ОП.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

Аналіз документу ОНП «Соціологія» (редакцій 2016 та 2018 рр.) свідчить про те, що зазначені цілі ПРН враховують тенденції розвитку спеціальності та соціологічної галузі в цілому. Сучасна соціологія є поліпарадигмальною та базується на засадах міждисциплінарності. Успішний фахівець-соціолог, соціолог-науковець – це той, хто здатен реалізувати себе не виключно у професії соціолога, а й у багатьох дотичних сферах, які потребують фахового аналізу поведінки індивідів і груп. Підготовка таких соціологів потребує спеціального змістовного наповнення ОП, орієнтованого на формування ґрунтовної теоретико-методологічної культури, що у ОНП «Соціологія» відображено у таких ПРН, як: «Вміти застосовувати критичне мислення до аналізу результатів наукового дослідження, його наукової новизни теоретичного і практичного значення»; «Вміти бути чутливим до соціальних проблем суспільства, вміти оцінювати соціальні наслідки управлінських рішень, соціальних і техніко-технологічних процесів», «Вміти формулювати проблему з огляду на ціннісні орієнтири і потреби сучасного суспільства, а також стан її наукової розробки», «Вміти використовувати існуючі і створювати власні теоретико-методологічні моделі» та ін. НПП групи забезпечення ОНП «Соціологія», мають значний досвід закордонних стажувань у європейських ЗВО, що дозволяє відстежувати сучасні тенденції розвитку галузі та враховувати їх у власній науково-педагогічній діяльності (у якості додаткових доказів ЕГ було надано примірники сертифікатів закордонних С. Бабенко, А. Горбачика, О. Куценко, Ю. Савельєва, М. Сидорова та ін.). Щодо регіонального контексту, то слід підкреслити, що специфіка м. Києва як столиці та осередку політичної влади, передбачає посилену потребу у якісних соціологічних дослідженнях, комплексних дослідженнях громадської думки і масової свідомості, електоральної поведінки та багатой інших. Наявність цієї потреби підтверджує факт, що саме у м. Києві сконцентровано найбільшу кількість відомих і авторитетних організацій (дослідницьких компаній, центрів тощо), які спеціалізуються на проведенні таких та багатьох інших досліджень. На фокус-групі з роботодавцями були присутні сім представників (керівників) таких організацій. Вони зазначили, що регіональний ринок праці потребує не просто фахового соціолога, а соціолога-науковця – такого, що має високу методологічну культуру, точні і цілісні уявлення про процес організації та проведення дослідження, здатен здійснювати глибокий і комплексний аналіз даних. Щодо врахування досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм, то на фокус-групі з керівним складом ЗВО декан факультету соціології підтвердила інформацію, надану у відомостях СО за цим підкритерієм, а саме надала перелік університетів, з якими відбувалась і наразі продовжується співпраця і підтвердила, що на цій ОП використовується їх досвід з інтернаціоналізації. Гарантка, у свою чергу, підтвердила інформацію про запозичення досвіду з розвитку методологічної культури.

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

Освітній стандарт наразі відсутній. При розробці ОНП «Соціологія» були враховані пріоритети «Національної рамки кваліфікацій» (2011 р.). На фокус-групі з керівним складом ЗВО на цьому зауважила як гарантка ОП, так і декан ф-ту соціології (яка є головою підкомісії з розробки освітніх стандартів зі спеціальності 054 «Соціологія»). Аналіз документу ОНП «Соціологія» (обох редакцій – 2016 та 2018 рр.) підтверджує відповідність Дублінським дескрипторам. ОНП базується на системі компетентностей та програмних результатів навчання, а також на загальній кількості перевірних залікових одиниць ECTS третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти НРК (9 рівень). Обсяг освітньої складової ОНП становить 40 кредитів ЕКТС. Що відповідає встановленій нормі 30-60 кредитів. Програмні результати навчання повною мірою відповідають вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня. Аналіз зазначених компетентностей та результатів навчання свідчить про те, що ОНП спрямовано на формування спеціалізованих умінь/навичок і методів, необхідних для розв'язання значущих проблем у сфері дослідницької, наукової, інноваційної діяльності соціолога, розширення та переоцінки вже існуючих знань і професійної практики, а також започаткування, планування, реалізацію та коригування послідовного процесу ґрунтовного наукового дослідження. Обов'язкові ОК, а також ті, що йдуть за вибором факультету соціології («Філософія науки та інновацій» (обов'язковий), «Студії з сучасної соціології» (виб. ф-ту), «Дослідницька методологія в соціології» (виб. ф-ту)), спрямовані на формування дослідника-науковця, здатного до критичного аналізу, оцінки і синтезу нових та комплексних ідей. Аналіз матриці відповідності показує, що зазначені ОК, а також «Асистентська педагогічна практика» та «Академічне письмо англійською мовою» формують навички вільного спілкування з питань, що стосуються сфери наукових та експертних знань, з колегами, широкою науковою спільнотою і суспільством в цілому, а також здатність використання академічної української та іноземної мови у професійній діяльності та дослідженнях.

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

1. Освітня програма відповідає стратегічним цілям та пріоритетним напрямкам розвитку ЗВО. 2. Цілі ОП та ПРН визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін. У розрізі взаємодії зі стейкхолдерами, позитивними практиками слід вважати: - п'ятнадцятирічний досвід проведення загальноуніверситетського

дослідження «UNIDOS». Така практика свідчить про те, що моніторинг якості освітнього процесу і зацікавленість думкою здобувачів не є ситуативною реакцією на вимоги Нац. агентства, а являє собою традиційний для ЗВО захід із забезпечення якості. - створення Програмного комітету з розвитку ОНП підготовки докторів філософії за спеціальністю 054 «Соціологія», до якого входять представники академічної спільноти (11 осіб), роботодавці (5 осіб), випускники (4 особи), аспіранти (2 особи). 3. ОНП має активних зовнішніх стейкхолдерів, відкритих для спілкування і різнопланових партнерських стосунків. 4. На позитивну оцінку заслуговують опитування здобувачів третього рівня, в тому числі й тих, хто навчається на ОНП «Соціологія», щодо якості її змісту, забезпечення окремих ОК, МТБ, об'єктивності підсумкової атестації, комунікації з науковим керівником, можливостей академічної мобільності та апробація результатів, дотримання принципів академічної доброчесності та практик вирішення конфліктних ситуацій та ін. Ці опитування дозволяють скласти об'єктивну картину про ОП. 5. Системна взаємодія зі всіма групами стейкхолдерів, відстеження актуальних тенденцій розвитку галузі та намагання вчасно реагувати на потреби регіонального ринку праці забезпечують динамічність ОНП «Соціологія», про що свідчить співставлення змісту двох її редакцій 2016 та 2018 рр.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

Аналіз результатів останнього опитування аспірантів, проведеного у січні-лютому 2020 р. (примірник анкети та результатів опитування надано ЕГ у якості додаткових доказів), виявив, що 42,87% опитаних здобувачів тією чи іншою мірою не погоджуються з твердженням, що вони безпосередньо можуть вплинути на перегляд та зміни у освітній програмі, а 42,86% респондентів рівною мірою погоджуються та не погоджуються з даним твердженням. Поряд з тим, що у ЗВО, як і на ОНП «Соціологія», існують реально діючі механізми залучення здобувачів до процесів моніторингу та перегляду ОП, такий розподіл відповідей може свідчити про недостатню обізнаність здобувачів як про наявність таких механізмів, так і про результати/результативність своєї участі у цих процесах. Тож радимо налагодити процедуру доведення до відома здобувачів інформації про конкретні заходи, рішення та/або дії, що стосуються внесення змін/коригування ОП та є наслідком їх (здобувачів) участі та пропозицій. Наприклад, запрошуючи представників від здобувачів на Ради факультету соціології, або на засідання Комітету ОНП «Соціологія», на яких заслуховуються відповідні питання.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

ОП має низку сильних сторін та позитивних практик щодо процедур її проектування. Зазначений недолік не є критичним. Тож експертна група дійшла висновку про високий ступінь відповідності критерію 1.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Наявний обсяг ОНП «Соціологія» та її компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) складає 40 кредитів, що відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти і повною мірою підтверджується структурою та змістом навчального плану. Стандарт вищої освіти для третього рівня за спеціальністю 054 «Соціологія» наразі відсутній.

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

Зміст ОНП «Соціологія» має чітку структуру, а включені до неї ОК складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання, що на достатньому рівні аргументації доведено у відповідному пункті відомостей СО. Слід зазначити, що документ ОНП «Соціологія» містить детальний і зрозумілий опис змісту ОП, її мети та завдань, змісту та заходів проміжної й підсумкової атестації, науково-дослідної роботи аспіранта, асистентської педагогічної практики, методів оцінювання, результатів навчання (у редакції 2016 – у виді переліків загальних і фахових компетентностей). У 2018 р. структуру ОНП

«Соціологія» було оновлено з урахуванням нових вимог МОНУ до відповідних документів. Ця редакція ОНП є більш досконалою. В ній конкретизовано цілі та особливості ОП, окрім компетентностей надано перелік очікуваних ПРН. На позитивну оцінку заслуговує унікальний стиль представлення структурно-логічної схеми ОП, яка наочно демонструє зв'язок між ОК та програмними компетентностями. Наведена матриця відповідності дозволяє впевнитися, що в сукупності ОК дозволяють досягти заявлених ПРН.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеній для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Зміст освітньої програми в цілому відповідає предметній області спеціальності 054 «Соціологія». За результатами зустрічей зі здобувачами і випускниками вдалося підтвердити, що ОНП «Соціологія» забезпечує підготовку фахівців, здатних вирішувати комплексні проблеми в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері соціології, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики; оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також організації і проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення. Аналіз документу ОНП «Соціологія», а також змісту робочих програм з навчальних дисциплін свідчить на користь відповідності ОП в цілому та зокрема обов'язкових освітніх компонентів предметній області спеціальності 054 «Соціологія». ОК «Філософія науки та інновацій», має у своїй структурі 2 суто соціологічні модулі. «Академічне письмо англійською мовою» передбачає підготовку англійських статей для фахових соціологічних видань, а також тез доповідей на конференції за темами дисертацій здобувачів (зі свідчень здобувачів на відповідній фокус-групі). Детальне знайомство зі змістом робочих програм з навчальних дисциплін за вибором факультету («Студії з сучасної соціології» та «Дослідницька методологія в соціології») підтвердило повну відповідність предметній області спеціальності 054 «Соціологія». Наукова складова освітньої програми передбачає обов'язкові щорічні публікації аспірантів у фахових наукових виданнях з соціології, участь у соціологічних конференціях або соціологічних секціях конференцій, проведення власного(их) соціологічного(их) дослідження(нь), результати якого(их) складуть емпіричну базу дисертації, написання тексту дисертації. ОП не є міждисциплінарною.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

Індивідуалізацію процесу навчання здобувачів передбачено Положенням про організацію освітнього процесу КНУТШ (п.9.5, 9.6 -<http://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/Organization-of-the-educational-process.pdf>). Наявність можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувача на цій ОП підтверджується змістом індивідуальних планів здобувачів, наданих ЕГ у якості дод. доказів (7 примірників). Представлені документи за своєю структурою повністю відповідають стандарту ЗВО (<http://asp.univ.kiev.ua/index.php/zbirnyk-osnovnykh-dokumentiv/documents/97-aspirantura-ad-iunktura-shablony-zrazky-osnovnykh-dokumentiv>) та містять деталізовану інформацію про навчання та наукову роботу кожним роком виконання ОНП, а також інформацію про стажування та результати щорічної атестації. Здобувачі на фокус групах підтвердили, що мають такі індивідуальні пани, описали в загальних рисах їх складові. На фокус-групах з керівним складом та здобувачами було підтверджено процедуру вибірковості. Зі спілкування зі здобувачами є зрозумілим, що процедура вибору є для них звичною. Вони вважають її відкритою і такою, що задовольняє їх потреби. Результати опитування здобувачів третього рівня освіти свідчать про те, що переважна більшість (71,43% опитаних) у тій чи іншій мірі погоджуються з твердженням, що процес обрання дисциплін є прозорим та зрозумілим. Втім, є й такі (14,29%), які не вважають процес обрання дисциплін прозорим та зрозумілим. Бесіда зі здобувачами ОНП «Соціологія» показала, що здійснення вибору ОК є для них цілком звичною і буденною процедурою. Процедура вибору регулюється Положенням про організацію освітнього процесу КНУТШ (п. 5.2.3; <http://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/Organization-of-the-educational-process.pdf>) та Положенням про порядок реалізації студентами Київського національного університету імені Тараса Шевченка права на вільний вибір навчальних дисциплін (від 3 грудня 2018 р.; [http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Poriadok%20vyboru%20dyscyplin%20\(03_12_2018\).PDF](http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Poriadok%20vyboru%20dyscyplin%20(03_12_2018).PDF)). На сайті ф-ту соціології, на сторінці ОНП «Соціологія» наведено перелік обов'язкових і вибіркових ОК, з доданням робочих програм та інформації про викладачів, що їх забезпечують <https://sociology.knu.ua/uk/doktor-filosofiyi-phd-onp-sociologiya>. Таким чином здобувачі мають можливість ознайомитися зі змістом ОК та зробити свій вибір. Важливим аспектом індивідуалізації є реалізація аспірантом власного науково-дослідницького проекту, пов'язаного з темою дисертації. На ОП велика увага приділяється обранню теми дисертації та наукового керівника. Здобувачі і представники НПП, які є науковими керівниками, розповіли, що процедура вступу до аспірантури передбачає підготовку вступником «дослідницької пропозиції» з описом власних наукових інтересів. На цій підставі підбирається науковий керівник. Процес формування теми дисертації триває три місяці, після чого на методичному семінарі факультету соціології тема заслуховується і коригується за участю академічної спільноти.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

У відомостях СО зазначено, що практична підготовка здобувачів за ОНП «Соціологія» здійснюється через: 1) практичні заняття з дисциплін; 2) асистентську педагогічну практику; 3) дослідницьку роботу над докторським проектом з публічними презентаціями результатів; 4) міжнародне стажування і участь у спеціальних практичних тренінгах, які проводяться в межах Міждисциплінарного університетського лекторію. На фокус-групі здобувачі підтвердили, що наукові керівники та інші НПП активно залучають їх до щорічних наукових конференцій (Міжнародна наукова конференція студентів та молодих науковців «Соціологія та сучасні соціальні трансформації», Міжнародна науково-практична конференція «Проблеми розвитку соціологічної теорії») Аналіз збірок матеріалів цих конференцій 2018 та 2019 рр. свідчить про те, що аспіранти ОНП «Соціологія» беруть у них активну участь не тільки як доповідачі та слухачі (Г. Пліс, М. Ободовська, І. Склярова, Р. Москотіна, М. Шабельюк), але деякі входять до складу організаційного комітету (І. Склярова). Одна зі здобувачок (М. Ободовська) підтвердила, що брала участь у закордонному стажуванні (у якості додаткового доказу ЕГ надано відповідний сертифікат). Робоча програма Практики передбачає, що у результаті її проходження здобувачі будуть розуміти принципи організації роботи науково-дослідного сектору, вміти брати участь у науково-методичній та організаційній роботі кафедри, застосовувати сучасні освітні технології, методи і засоби навчання. На думку здобувачів Практика, дійсно, забезпечує такі результати. Учасники відповідної фокус-групи виявили повну задоволеність її змістом. Окремі здобувачі підкреслили, що особливо їм подобається процес підготовки до навчальних занять та їх проведення. Одна зі здобувачок зазначила, що завдяки такій практиці вона впевнилася, що хоче пов'язати своє майбутнє саме з викладацькою діяльністю. У якості додаткового доказу ЕГ було надано примірник звіту здобувача про проходження Практики. Зі звіту видно, що здобувач відвідував заняття провідних викладачів, проводив лекційні та практичні заняття, здійснював консультації за тематикою своїх занять, практикував ZOOM-конференції в умовах карантину. Анкета опитування «UNIDOS» містить цикл запитань, орієнтований на з'ясування ступеня задоволеності здобувачів певними аспектами навчального процесу. Так, результати останньої хвилі опитування (2019 р.) свідчать про те, що середній бал задоволеності за факультетом соціології є відносно високим і дорівнює 3,6 (з 5-ти макс.) (с. 15 ; http://unidos.univ.kiev.ua/sites/default/files/files/realiz_un_15_2-6kga.pdf). Втім це стосується здобувачів всіх рівнів вищої освіти. Результати опитування здобувачів третього рівня вищої освіти, проведеного у січні-лютому 2020 р., (надані ЕГ у якості дод. доказу) свідчать про те, що загалом респонденти задоволені навчанням на даній ОП, їх очікування стосовно навчання на ОП головним чином виправдались, переважна більшість (близько 86%) планують завершити навчання захистом дисертації.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

Зміст ОНП «Соціологія» передбачає окрему навчальну дисципліну «Soft skills», з підготовки грантових пропозицій, психології спілкування, наукових комунікацій і оприлюднення дослідницьких результатів, практичної риторики, принципів організації наукової роботи, проектного управління, комерціалізації наукових досліджень і трансферу технологій, права інтелектуальної власності. Окремі здобувачі, які були присутні на відповідній фокус-групі, підкреслили своє задоволення змістом цієї дисципліни, а також те, що вона, дійсно формує передбачені навички. Здобувачі підтвердили інформацію надану у відомостях СО проте, зазначивши, що певні «Soft skills» формуються в межах навчальної дисципліни «Філософія науки та інновацій». Вони відзначили, що зміст цієї дисципліни вибудовується на міждисциплінарній основі. Завдяки цьому формуються навички міждисциплінарної наукової комунікації, грамотного ведення дискусії та комплексне бачення проблеми/ситуації. Питання щодо «Soft skills» було адресоване і випусникам на відповідній фокус-групі. Вони були більш впевнені у своїх відповідях, можливо тому, що вже відчули наявність цих навичок у своїй практичній діяльності. Так, ними були відзначені наступні «Soft skills», які, на їх думку, сформувалися під час навчання в аспірантурі: «грамотне» формулювання і викладання власної думки (при діловому спілкуванні); «самостійність» (як вміння приймати самостійні рішення); цілісність бачення проблеми/ситуації; критичне мислення; «індивідуальність» (як здатність проявляти творчий підхід); аналітичні навички. Також випусники підкреслили, що навчання в аспірантурі сприяло накопиченню їх соціального капіталу, тобто зв'язків та контактів, які стали у нагоді в їх подальшій професійній та науковій діяльності.

7. Зміст освітньої програми урахує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Освітній стандарт наразі відсутній. При розробці ОНП «Соціологія» були враховані пріоритети «Національної рамки кваліфікацій». На фокус-групі з керівним складом ЗВО на цьому зауважила як гарантка ОП, так і декан ф-гу соціології (яка є головою підкомісії з розробки освітніх стандартів зі спеціальності 054 «Соціологія»). Декан надала детальне пояснення щодо того, як саме ПРН відповідають НРК. Таким чином, програмні результати навчання ОНП «Соціологія» повною мірою відповідають вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня, а зміст ОП відповідає предметній області спеціальності 054 «Соціологія» (див. інформацію за підкр. 1.4 та 2.3 цього звіту).

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Аналіз навчального плану та робочих програм свідчить про те, що обсяг навантаження для окремої ОК складається з аудиторних годин (лекцій, семінарських (практичних) занять, консультацій), самостійної роботи, підготовки та проходження контрольних заходів, на які розподіляються кредити, встановлені для навчальних дисциплін. Учасники фокус-групи зі здобувачами підтвердили, що в цілому їх навантаження є оптимальним. На конкретне запитання до здобувачів про те, чи задовольняє їх обсяг тих чи інших освітніх компонентів, вони відповіли, що в цілому задовольняє. Втім, одна зі здобувачок зазначила, що «забагато філософії». Вона ж уточнила, що «спочатку давали просто філософію», на що здобувачі скаржилися. Потім, зі слів цієї ж здобувачки, з урахуванням думки аспірантів, зміст відповідної навчальної дисципліни було оновлено і осучаснено. Це твердження знаходить відображення у змісті обов'язкового ОК «Філософія науки та інновацій», програма якого базується на засадах міждисциплінарності, передбачає низку практико-орієнтованих тем. Ця ж здобувачка висловила свою незадоволеність «графіком» (тобто розкладом) занять, нарікаючи на те, що не видається можливим суміщати заняття з роботою. Таке нарікання вважаємо не зовсім об'єктивним, адже форма навчання на ОП не є дуальною. В такому разі основним заняттям для здобувачів є саме навчання (що було їх свідомим вибором, коли вони вступали на денну форму). Втім, наявність працюючих аспірантів свідчить про доцільність впровадження дуальної форми навчання. Здобувачі підтвердили, що вони мають можливість висловити своє незадоволення фактичним навантаженням, а також обсягом окремих ОК як неформально (гаранту ОП, завідувачу кафедри, своєму науковому керівнику), так і через участь в університетських опитуваннях.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

Дуальна форма освіти на ОП не впроваджена.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

1. Обсяг ОП та окремих ОК (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) повністю відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження. 2. Зміст освітньої програми має чітку структуру, ОК, включені до ОП, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання. Документ ОНП «Соціологія» містить детальну та зрозумілу інформацію щодо всіх ключових аспектів реалізації ОП. Його викладено таким чином, щоб у зацікавлених осіб, які, наприклад, мають намір вступити на ОП, не виникло питань. На позитивну оцінку заслуговує унікальний стиль представлення структурно-логічної схеми ОП, яка наочно демонструє зв'язок між ОК та програмними компетентностями. 3. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії. Процедура вибору здобувачами навчальних дисциплін є прозорою та зрозумілою. Здобувачі мають Індивідуальні плани, в яких відображено інформацію щодо змісту і виконання основних видів навчальної та науково-дослідної роботи. Наукова складова є невід'ємною частиною Індивідуального плану здобувача. Вона включає в себе підготовку наукових публікацій, участь у різних наукових заходах (конференціях, семінарах тощо, проведення власних досліджень, написання тексту дисертації та ін.). Позитивною практикою ОНП є виважений підхід до обрання наукового керівника та теми дисертації (процедура вступу до аспірантури передбачає підготовку вступником реферату, який містить опис його власних наукових інтересів. На цій підставі підбирається науковий керівник. Процес формулювання теми дисертації триває три місяці, після чого на методичному семінарі факультету соціології тема заслуховується і коригується за участю академічної спільноти). 4. Зміст та процедури практичної підготовки здобувачів, є такими, що дозволяють їм здобути компетентності, необхідні для якісної викладацької та наукової діяльності зі спеціальності 054 «Соціологія». 5. Позитивною практикою слід вважати викладання «Soft skills» як окремої навчальної дисципліни. 6. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

Слабких сторін та недоліків не виявлено.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

ОП повністю відповідає вимогам за критерієм 2. Інформація у відомостях СО відповідає дійсності. Вважаємо зміст ОНП «Соціологія» в цілому таким, що претендує на унікальність: 1) за складом та змістом обов'язкових ОК, а також тих, що йдуть за вибором факультету; 2) за складом та змістом вибіркового ОК, які дозволяють максимально врахувати найрізноманітніші потреби здобувачів у поглибленні/розширенні/посиленні власних знань та навичок (в тому числі й «Soft skills»); 3) за підходом до визначення теми дисертації та наукового керівника (відповідні процеси та процедури характеризуються високим ступенем виваженості, врахування наукових інтересів здобувачів та узгодженості з науковими інтересами керівників і науковими темами кафедр).

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Правила прийому на навчання за ОП «Соціологія» є чіткими та зрозумілими та не містять дискримінаційних положень. Порядок та правила прийому, ліцензійний обсяг, терміни навчання та інші нормативні документи, релевантні даному освітньо-науковому рівню є публічно доступні на офіційному сайті університету за посиланнями: <http://asp.univ.kiev.ua/index.php/aspirantura-vstup> ; http://www.asp.univ.kiev.ua/doc/VSTUP_2020/Aspirantura_2020.pdf ; <http://www.soc.univ.kiev.ua/uk/vstupnikam> ; <http://www.soc.univ.kiev.ua/uk/aspirantura-phd-programa> наявність даної інформації свідчить про відкритість ЗВО.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Правила прийому до аспірантури затверджуються рішенням Вченої ради університету щороку. Базовим критерієм прийняття на навчання виступає наявність у вступників диплома магістра або спеціаліста. Безпосередній вступ відбувається на конкурсній основі на підставі: а) складання фахового іспиту із соціології, який включає також співбесіду за поданою вступником дослідницькою пропозицією та оцінюється за 100-бальною шкалою (<https://sociology.knu.ua/uk/aspirantura-phd-programa>); б) іспиту з іноземної мови, в результаті складання якого вступником повинен бути продемонстрований рівень володіння не нижче B2, або за наявності міжнародного сертифікату володіння іноземною мовою (англійською, німецькою чи французькою) із рівнем також не нижчим ніж B2. Варто зауважити, що додатково при вступі враховуються наявність наукових публікацій та/або дипломів I ступеню переможців Всеукраїнських конкурсів студентських наукових робіт і олімпіади із соціології, що свідчить про гнучкість та сучасний підхід до відбору потенційних здобувачів. В результаті фокус-груп із здобувачами, НПП та адміністрацією університету дані конкурсні критерії були підтверджені як реально діючі, а також такі, що є справедливими та створюють умови для об'єктивної конкуренції під час вступу.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Визнання результатів навчання, які отримані в інших ЗВО, регламентуються відповідним Положенням про порядок реалізації права на академічну мобільність КНУТШ (http://mobility.univ.kiev.ua/?page_id=804&lang=uk), Положенням про порядок перезарахування результатів навчання у КНУ ім. Тараса Шевченка (http://mobility.univ.kiev.ua/?page_id=798&lang=uk) та Положенням про організацію освітнього процесу в КНУТШ (<http://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/Organization-of-the-educational-process.pdf>). Фокус-група науково-педагогічного персоналу підтвердила ознайомленість із даними положеннями та реальність вказаних в них можливостей. Також, у фокус-групі із здобувачами було фактично підтверджено, що послугами академічної мобільності скористались в межах програми академічних обмінів Еразмус+ та двостороннього договору із Лундським університетом у Швеції здобувачі Ободовська М. та Шабелюк М. Протягом семестру вони мали можливість перебувати на стажуванні у вищезгаданому університеті. Результати стажування верифіковані на відповідних кафедрах (із слів учасників фокус-групи науково-педагогічного персоналу) та зараховані як компонент їхнього індивідуального плану на даній освітньо-науковій програмі.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Процедура та обсяги визнання результатів неформальної освіти регламентується Положенням про організацію освітнього процесу в КНУТШ (<http://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/Organization-of-the-educational-process.pdf>). На

практиці, згідно коментарів у фокус-групах із адміністрацією університету та науково-педагогічним персоналом фактичне визнання результатів неформальної освіти реалізується через визнання сертифікатів із володіння іноземною мовою при вступі а також сертифікатів онлайн платформ Курсера та Прометеус. Обмеженість у визнанні інших результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, пояснюється на фокус-групах недосконалістю законодавства, яке є таким на даному етапі. Тим не менше, ті результати неформальної освіти, які на даний момент визнаються, мають чіткі та зрозумілі правила та доступні в повній мірі для всіх учасників освітнього процесу.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

Сильні сторони: - прозорість, відкритість та справедливість правил вступу; - наявність відповідних регламентуючих положень; - окрім основних критеріїв вступу використовуються додаткові, які враховують сучасні тенденції та попередні досягнення в навчанні та науковій діяльності; Позитивні практики: - наявність та фактична реалізація міжнародної академічної мобільності; - використання в якості визнання результатів неформальної освіти проходження онлайн курсів на загальнонавчаних онлайн-платформах.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

Слабкі сторони: - неналагодженість процедур визнання результатів неформальної освіти; - мінімальна внутрішня мобільність здобувачів. Рекомендації: - розширення можливостей визнання результатів неформальної освіти шляхом збільшення переліку тих онлайн платформ та інституцій, сертифікати яких відповідають належному рівню якості; - більш активно мотивувати та залучати здобувачів до участі у програмах внутрішньої мобільності.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень B

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

В цілому ОП відповідає вимогам до критерію 3. Інформація у відомостях СО відповідає дійсності.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Форми та методи навчання регламентуються Положенням про організацію освітнього процесу КНУТШ (<http://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/Organization-of-the-educationalprocess.pdf>) є зафіксованими у навчальному плані ОНП і мають більш конкретні характеристики у робочих навчальних програмах. Формами організації освітнього процесу є навчальні заняття, самостійна робота, практична підготовка а також контрольні заходи. Фокус-група із науково-педагогічним персоналом дала можливість переконатись у застосуванні викладацьким складом таких методів навчання та викладання як лекції-дискусії, мозковий штурм, кейс-метод, аналітичний огляд, критичне мислення та інші. На фокус-групі з НПП однією з учасниць було наведено цікавий приклад з власної практики: в межах навчальної дисципліни яку вона викладає (англійською мовою), у якості підсумкової роботи вона запропонувала здобувачам підготувати проекти заявок на реально діючий конкурс однієї з закордонних грантових програм. Найкращий проєкт було реально подано на цей конкурс. Практикування таких кейсів, які мають реальні практичні результати є сучасним та високо ефективним методом викладання. Якість використання форм та методів навчання та викладання підтверджена на фокус-групі із здобувачами. Проте, саме в результаті розмови із даною фокус-групою вдалось з'ясувати, що оновлення методологічної бази, яка використовується під час навчання викладачами, відбувається не так часто, як цього вимагають тенденції розвитку ринку праці, а запити здобувачів почасти ігноруються. Тим не менше, за словами здобувачів, це швидше поодинокі випадки, ніж загальна тенденція, і в цілому вони задоволені набором методів, які застосовуються під час навчання та викладання. Студентоцентрований підхід реалізується через постійну взаємодію із здобувачами та наявність постійного публічного та анонічного(через опитування) зворотного зв'язку. Академічна свобода реалізується через можливість самостійного та вільного обрання теми дисертаційного дослідження, обрання та затвердження наукового керівника, права вибору навчальних дисциплін в межах 30% загального кредитного обсягу, обговорення своїх досліджень на наукових семінарах та засіданнях кафедри, вільного вибору дисциплін з інших ОП або рівнів навчання в

університеті в межах 30%, програми академічних обмінів. Це все підтверджено на фокус-групі із здобувачами. Також варто зауважити постійний прогрес у рівні академічної свободи, який можна виміряти через фокус-групу із випускниками, на якій) випускники, що раніше закінчили, за їх словами, мали менше академічної свободи у порівнянні із здобувачами, які зараз навчаються на даній ОП.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

Інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів, а також підготовки і захисту дисертацій є публічно доступною на сторінці відділу аспірантури КНУ ім. Тараса Шевченка (<http://asp.univ.kiev.ua/index.php/osvitno-naukova-prohrama-pidhotovky-doktora-filosofii>). Здобувачі під час фокус-групи підтвердили, що ознайомлені із даною інформацією через збори аспірантів після їх зарахування на навчання, в межах вступного модулю обов'язкової дисципліни першого року навчання «Філософія науки та інновацій» та знають де цю інформацію можна знайти. Також було з'ясовано, що всі критерії оцінювання та графіки навчання повідомляються на вступних заняттях конкретних дисциплін, силабуси доступні на сайті у відповідних розділах.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

Поєднання навчання та дослідження реалізується через навчальний план ОП та індивідуальний план здобувача. З'ясовано, що на кожному році навчання навчальний процес та науково-дослідницька робота балансують у приблизно справедливій кількості часу, зусиллями адміністрації та НПП. Аспіранти мають можливість займатись дослідницькою діяльністю як самостійно, так і брати участь у дослідженнях наукових керівників, які є релевантними або близькими за проблематикою. Це було підтверджено здобувачами всіх років навчання, а також частиною наукових керівників, які були присутні на фокус-групі. Здобувачі мають можливість брати участь у виконанні наукових тем та використовувати цю можливість. Долучаються вони і до інших дослідницьких проектів кафедр, проте виключно на волонтерських/безоплатних засадах. У будь-якому разі, здобувачі мають право використовувати результати цих досліджень у якості емпіричної бази для власних дисертацій, а також наукових статей тощо. Здобувачі мають можливість публікувати результати власних або спільних досліджень у таких двох фахових рецензованих виданнях як «Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Соціологія» (один часопис на рік - <http://visnyk.soc.univ.kiev.ua/index.php/soc>) та «Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки» (чотири часописи на рік - <http://apspp.soc.univ.kiev.ua/index.php/home/index>). Окрім цього, апробація результатів досліджень відбувається через виступи на щорічних загальноуніверситетських наукових конференціях (<http://www.soc.univ.kiev.ua/uk/materialikonferency>) та наукових семінарах в межах факультету соціології; на міжнародних конференціях із іншими академічними установами на прикладі конференції «Проблеми розвитку соціологічної теорії» (організовується спільно з ІС НАНУ та іншими академічними установами) та ін. Дані можливості підтверджені на фокус-групі із здобувачами, а також за результатами аналізу відповідних періодичних видань та збірок матеріалів конференцій.

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

Оновлення освітніх компонентів викладачами здійснюється на основі власних наукових досліджень та їх апробацій через конференції та публікацію статей у журналах, які входять до наукометричних баз серед яких також є Scopus та Web of Science. Доступ до них надається через внутрішню локальну мережу університету (<http://science.univ.kiev.ua/news/official/3447/>). Експертною групою було верифіковано на фокус-групі, що зміст кількох навчальних дисциплін оновлено внаслідок стажування викладачів Куценко О. та Бабенко С. у Лундському університеті за програмою академічної мобільності Еразмус+. Певне оновлення обов'язкової дисципліни «Філософія науки та інновацій» стало можливим завдяки захисту докторської дисертації, представленої в авторській монографії «Генеza культури мислення: логос, раціо, візіо» (Львіна Г., 2018 р.). Варто зауважити, що регулярне оновлення змісту дисциплін (не тільки вищеназваних) є можливим завдяки постійній практичній діяльності науково-педагогічного персоналу, який викладає на даній ОП, що підтверджено на відповідній фокус-групі та на фокус-групі із роботодавцями з якими викладачі постійно співпрацюють. Ознайомлення з робочими програмами обов'язкових та вибіркових (з переліків 1 і 2 ; <https://sociology.knu.ua/uk/doktor-filosofiyi-phd-onp-sociologiya>) освітніх компонентів свідчить про те, що їх зміст є цікавим та актуальним. Втім було виявлено, що списки рекомендованої літератури деяких РП містять джерела не «молодші» і навіть значно «старші» 2015 року. Таку ситуацію можна пояснити та виправдати, якщо відповідні навчальні дисципліни мають теоретичний, або теоретико-методологічний характер, як от, наприклад, «Соціологічна теорія» та подібні. Адже зазвичай базу рекомендованої літератури в таких випадках складають «нетлінні» наукові праці класиків та провідних науковців зі світовим ім'ям. Однак, під час експертизи було з'ясовано, що застарілі джерела містять і РП таких навчальних дисциплін як: «Професійна компетентність викладача», «Сучасні проблеми і тенденції розвитку інформаційних технологій» та деякі ін. За цим навчальними дисциплінами є літературні джерела, більш актуальні ніж ті, що надані у рекомендованих переліках відповідних ОП.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

Фокус-група із адміністрацією дала змогу з'ясувати, що інтернаціоналізація діяльності ЗВО зафіксована у Стратегічному плані розвитку Університету на період 2018-2025 рр. (http://science.univ.kiev.ua/documents/rozvytok/Progran_Univ_2020.pdf) та підкріплюється Положенням про порядок реалізації права на академічну мобільність. Даною фокус-групою підтверджено зв'язок із багатьма університетами Європи. Лундський університет у Швеції із відкритими лекціями відвідали викладачі за даною ОП О. Д. Куценко та С. С. Бабенко. Іншими викладачами академічна мобільність реалізована в університеті Констанца у Німеччині, в Азії (університет Нур-Султан у Казахстані, університет Анкари у Туреччині) та Австралії, куди в тому числі залучався науково-педагогічний персонал факультету соціології через академічну мобільність та іншими способами. Зафіксовано та підтверджено випадок захисту дисертації аспірантки з Республіки Нігерія, який відбувався англійською мовою. Важливо зазначити, що викладачі ОП регулярно беруть участь у міжнародних проєктах одним із яких є «Горизонт-2020», де ведеться співпраця із Болонським університетом Італії (<http://science.univ.kiev.ua/upload/%Do%97%Do%B2%D1%96%D1%82%202019.pdf>).

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

Сильні сторони: - чіткість та прозорість критеріїв оцінювання; - методи оновлення змісту освітніх компонентів; - міжнародна академічна мобільність; - викладання англійською мовою. Позитивні практики: - стажування в рамках міжнародної академічної мобільності; - захист дисертації аспірантки із Нігерії англійською мовою; реалізація грантових дослідницьких проєктів.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

Окремі робочі програми з навчальних дисциплін не містять ознак оновлення. Тож рекомендуємо регулярно оновлювати робочі програми, з акцентом на фіксацію новітніх методів викладання та літературних джерел.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень B

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

В цілому ОП відповідає вимогам до критерію 4. Вона має низку сильних сторін, завдяки яким якість викладання та навчання є високою. Втім, робочі програми з навчальних дисциплін є важливими документами, які висвітлюються на сайті, в першу чергу, для здобувачів. Отже вони мають містити актуальну інформацію.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

За результатами фокус-груп вдалось з'ясувати, що виконання ОНП та її компонентів відбувається на підставі поточного та підсумкового форм контролю. Нормативно це регулюється Порядком підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у ЗВО (Постанова КМ України від 23.03.2016 р. №261, зі змінами) та р.4 Положення про організацію освітнього процесу в Університеті (від 31.08.2018 р. http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Poloz_org_osv_proc-2018.pdf). Поточний контроль передбачає оцінювання на практичних заняттях та складання іспитів за результатами вивчення навчальних дисциплін. Також до поточного контролю слід віднести звітування за результатами проходження асистентської педагогічної практики та проміжну атестацію на засіданні кафедри, де здобувачі доповідають про виконані види робіт (у письмовій формі та усно) із можливістю запитань/уточнень від колективу кафедри. За результатами такої доповіді здобувачів атестують (або не

атестують). Підсумковий контроль передбачає щорічну атестацію здобувача на засіданні кафедри, результати якої затверджуються рішенням ради факультету. Здобувачі підтвердили, що звітують перед кафедрою двічі на рік. Вони продемонстрували обізнаність щодо відповідних процедур та ведення необхідної документації. Зі слів здобувачів, таке звітування є дуже важливою подією, до якої вони ретельно готуються. Підкреслили, що коли звітують, окреслюють не тільки те, що зроблено/не зроблено за планом але й висвітлюють змістовно основні аспекти дисертації. Таким чином, вони мають можливість отримати корисні поради від НПП. Зазначають, що такі заслуховування (зокрема, щодо місту дисертацій) відбуваються у дружній атмосфері, мають формат «дружніх інтелектуальних бесід». Також здобувачі розповіли, що під час атестації вони мають можливість відкрито висловити свою думку щодо ОП, окремих ОК та доцільності/ корисності виконаних видів робіт. Підсумкова атестація(<http://asp.univ.kiev.ua/index.php/>) відбувається у формі складання комплексного фахового іспиту та публічного захисту дисертації. Виконувальність, чіткість та зрозумілість контрольних заходів підтверджено на фокус-групі із здобувачами. Критерії оцінювання регламентуються Положенням про порядок оцінювання знань студентів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу в КНУТШ (<https://sociology.knu.ua/sites/default/files/newsfiles/otsin.pdf>). Інформація про критерії доводиться до здобувачів на початку навчального процесу та у випадку корегування вчасно про це повідомляється. На фокус-групі із здобувачами з'ясовано, що критерії оцінювання є для них справедливими, відкритими та конкурентними.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

Стандарт відсутній

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Процедура проведення контрольних заходів регулюється Положенням про організацію освітнього процесу Київського національного університету ім. Тараса Шевченка (http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Poloz_org_osv_proc-2018.pdf) та Положенням про порядок оцінювання знань студентів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу в Київського національного університету ім. Тараса Шевченка від 2010 р. (<http://nmc.univ.kiev.ua/docs/POLOJENNIA-2010-1.doc>). У робочих навчальних програмах із кожної дисципліни, які знаходяться у відкритому доступі на сайті аспірантури на сторінці ОНП «Соціологія», визначено процедури проведення контрольних заходів (<http://www.soc.univ.kiev.ua/uk/doktor-filosofiyi-phd-onp-sociologiya>). На фокус-групі із адміністрацією з'ясовано, що основні принципи об'єктивної роботи екзаменаторів базуються на підставі ЗУ «Про освіту», ЗУ «Про вищу освіту», Статуту університету(<http://www.univ.kiev.ua/pdfs/statut/statut-22-02-17.pdf>), Етичного кодексу університетської спільноти <http://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/ethical-code/Ethical-code-of-theuniversity-community.pdf>, регулюються Положенням про організацію освітнього процесу http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Poloz_org_osv_proc-2018.pdf, Положенням про екзаменаційну комісію, Положенням про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу в КНУТШ (<http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Polojennya%20QAS%202019.pdf>). Заслуговує на позитивну оцінку процедура підсумкової атестації здобувачів, зокрема зміст комплексного підсумкового іспиту зі спеціальності «Соціологія». Цей іспит складається з 3-х обов'язкових модулів, що дозволяє перевірити сформованість відповідних умінь та навичок. На іспит виносяться такі обов'язкові модулі: 1) теоретичне завдання, яке передбачає письмову відповідь на теоретичні питання, що стосуються теорії та методології сучасної соціології, що дає можливість оцінити теоретичний рівень професійної підготовки за спеціальністю (питання включають обов'язковий і варіативний модулі програми); 2) сучасна вітчизняна та зарубіжна бібліографія з напрямку дослідження; 3) методологічне завдання передбачає визначення та обґрунтування методологічних засад проведення дослідження за запропонованою темою, визначення логічної процедури дослідження. Під час обговорення даного питання на фокус-групі із здобувачами не було зафіксовано тверджень, які б дали можливість сумніватись в об'єктивності екзаменаторів, також здобувачі ознайомлені із правилами та можливостями повторного проходження контрольних заходів.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

Основним технологічним рішенням протидії порушенням академічної доброчесності в ЗВО є програма програма Unichек. Також, нормативно дотримання академічної доброчесності у ЗВО регламентується через ст. 69 ЗУ «Про вищу освіту», в рамках ЗВО діє Комісія з питань етики(<http://senate.univ.kiev.ua/?p=1073>). На фокус-групах з'ясовано, що користуватись інструментом перевірки на плагіат можуть як науково-педагогічний персонал, так і здобувачі безкоштовно. У якості додаткових доказів ЕГ надано копію договору з Unichек та примірник звіту

перевірки кваліфікаційної роботи здобувача на плагіат. Популяризація академічної доброчесності здійснюється через проведення лекцій та розмов із здобувачами перед початком навчального процесу загалом та кожного навчального року зокрема, під час навчання конкретних дисциплін та на наукових семінарах. Також на сайті аспірантури, на сторінці ОНП «Соціологія» у розділі «Академічна доброчесність» (<https://sociology.knu.ua/uk/doktor-filosofiyi-phd-onp-sociologiya>) надане відкрите посилання на онлайн-курс «Академічна доброчесність в університеті» на платформі ВУМ, який може пройти кожний бажаючий. Варто зауважити, що здобувачі досить добре поінформовані про принципи академічної доброчесності, на фокус-групах ними продемонстровано обізнаність у даному питанні. Загалом, за даною ОП не зафіксовано жодного випадку академічної недоброчесності, проте в межах університету(за інформацією кількох фокус-груп) приблизно рік тому таки й випадок був, а особа, яка так вчинила понесла відповідне покарання.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

Сильні сторони: - чітка регламентація контрольних заходів; - наявна система методів популяризації академічної доброчесності, в тому числі через привертання уваги до спеціальних відкритих онлайн-курсів («Академічна доброчесність» на платформі ВУМ; онлайн-курс «Конфлікт інтересів: треба знати!» на платформі «Prometheus») Позитивні практики: - використання сервісу пошуку ознак плагіату Unicheck.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

Слабкі сторони та недоліки не виявлені.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

ОП повністю відповідає вимогам до критерію 5. Інформація у відомостях СО відповідає дійсності. Не тільки позитивно, але й певною мірою унікальною, є практика презентації окремих частин дисертації під час проміжної та річної атестації здобувачів, а також заслуховування їх думки щодо ОП. Унікальним слід вважати і зміст завдань, що входять до іспиту у межах підсумкової атестації. Виконувані здобувачами завдання дозволяють отримати об'єктивні уявлення щодо сформованих під час навчання компетентностей.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

Під час роботи ЕГ було підтверджено, що академічна та професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації ОНП «Соціологія», в повному обсязі забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання. Група забезпечення ОНП «Соціологія» представлена потужним складом науковців-соціологів, серед яких 10 д-рів соціол. н. та 2 кандидати соціол. н. Окрім того на ОП викладають 2 д-ри філос. н., 1 д-р пед. н., 1 д-ри фіз.-мат. н., 2 канд. фіз.-мат. н., 1 канд. філос. н., 1 канд. пед. н., що відповідає засадам міждисциплінарності. За результатами роботи ЕГ було встановлено, що викладачі систематично проходять підвищення кваліфікації, беруть участь у наукових конференціях, семінарах, мають практику закордонних стажувань (на підтвердження чого ЕГ були надані відповідні додаткові докази), щорічно публікують наукові статті у рейтингових соціологічних виданнях, є авторами монографій та підручників. Аналіз змісту публікацій, підвищення кваліфікації та інших видів наукової і дослідницької діяльності НПП (відповідна таблиця надана ЕГ у якості додаткового доказу та представлена у виді додатку до цього звіту) свідчить про: 1) повну відповідність викладачів тим ОК, які вони забезпечують; 2) високу спроможність врахувати різноманітні наукові інтереси здобувачів та забезпечувати дотичність публікацій наукових керівників темам робіт аспірантів. Всі НПП, які є представниками факультету соціології, є членами Соціологічної асоціації України. Серед них представлені й ті, які входять до групи з розробки освітніх стандартів зі спеціальності 054 «Соціологія» (зокрема, Чепак В.В. є головою відповідної підкомісії). НПП, які є докторами соціологічних наук, входять до складу Спеціалізованої вченої ради Д 26.001.30 із захисту кандидатських та докторських дисертацій з соціології, яка функціонує КНУТШ. Гарантка ОП є головою цієї

ради. Також переважна більшість НПП є науковими керівниками і мають захищених аспірантів. На позитивну оцінку заслугове високий рівень володіння НПП англійською мовою, що дозволяє не тільки здійснювати викладання англійською мовою, але й проводити захисти дисертацій іноземних здобувачів. На фокус-групі з НПП було наведено реальний приклад такого захисту. Підкреслено, що більшість з членів Ради які, в той же час є представниками групи забезпечення ОНП «Соціологія», в тому числі й її гарантка, вільно володіють англійською мовою. Всі наведені факти свідчать про високий професіоналізм та кваліфікованість НПП, що забезпечують викладання на ОП.

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

Конкурсний відбір на посади регулюється Статутом КНУТШ (п.7.6. - <http://www.univ.kiev.ua/pdfs/statut/statut-22-02-17.pdf>) та п. 1.7 Порядку конкурсного відбору на посади в КНУТШ, прийнятого у 2016 р. Вченою радою Університету (<http://senate.univ.kiev.ua/?p=184>). В цих документах детально приписані вимоги щодо претендентів на посади. Зі слів учасників фокус-групи з НПП, добір здійснюється з урахуванням Науково-педагогічного стажу, якості педагогічної роботи, досвіду і якості результатів науково-дослідницької діяльності (зокрема наукових статей і їх представленості у Scopus і WoS). НПП також підтвердили, що для оцінки рівня професійної кваліфікації претендента на посаду, ним проводиться відкрите заняття (лекція, семінар тощо). Професор кафедри обирається за конкурсом таємним голосуванням Вченою радою університету, а доцент – вченою радою факультету. З обраними в такий спосіб претендентами укладається контракт, в якому зазвичай прописуються умови щорічної публікації хоча б однієї наукової статті у виданнях в базах SCOPUS, Web-of-Science, Copernicus. В цілому НПП підтвердили свою обізнаність щодо процедури конкурсного добору на посади, вважають цю процедуру прозорою і справедливою.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

Наведена у відомостях СО інформація про залучення роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу знайшла підтвердження на фокус-групі з роботодавцями, а також у деяких договорах про співпрацю. У якості додаткових доказів ЕГ було надано копії актуальних договорів про співпрацю з наступними організаціями: Інститут соціології НАНУ; дослідницька компанія «Touchpoll Ukraine»; ТОВ Umbrella Research»; ГО «Гендерний інформаційно-аналітичний центр «КРОНА»»; «Інститут економічних досліджень та політичних консультацій»; Благодійне товариство «Київський інститут гендерних досліджень»; державна установа «Урядовий контактний центр»; Фонд «Демократичні ініціативи» імені Льва Кучеріва; Інститут соціальних технологій «Соціополіс»; ТОВ «Тейлор Нельсон Софрез Україна»; Представництво Фонду імені Генріха Бюлля в Україні. Слід зазначити, що предметом деяких з зазначених договорів є організація практики здобувачів першого і другого рівнів вищої освіти. Поряд з цим, переважною більшістю договорів передбачені форми співпраці, які є корисними для здобувачів третього рівня, а саме: обмін науковою інформацією, спільна діяльність з організації конференцій, круглих столів, емпіричних досліджень, спільна участь у програмах та проектах, спільна підготовка навчально-методичних матеріалів, проведення гостьових лекцій та тренінгових програм та ін. Більшість з роботодавців, які брали участь у фокус-групі, є представниками організації, з якими укладено угоди. Вони підтвердили свою участь у неформальних обговореннях змісту ОНП «Соціологія». Зазначили, що гарантка належним чином опікується змістом цієї ОП, за нагоди завжди намагається проконсультуватися, отримати пораду. Також роботодавці надали свідчення на підтвердження своєї участі у засіданні Програмного комітету ОНП, що також відображено у протоколі засідання Комітету, наданому ЕГ у якості додаткового доказу. Роботодавці зазначили, що залучаються до проведення окремих тематичних лекцій та семінарів, а також до більшості наукових заходів на факультеті. Також роботодавці підкреслили, що здобувачі ОНП мають можливість долучатися до дослідницьких проектів, які вони (роботодавці) реалізують, і таким чином отримувати дані для емпіричної бази дисертаційних досліджень. Зі слів роботодавців, однією з важливих форм їх співробітництва у межах підготовки аспірантів з соціології в КНУТШ є їх залучення у якості експертів, які здійснюють фаховий аналіз дисертацій, а також у якості опонентів. Також роботодавці підтвердили, що долучаються до участі в роботі екзаменаційних комісій.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

Професіоналі-практики залучаються до занять з аспірантами ОНП у формах відкритих лекцій, майстер-класів, тренінгів в межах наукового семінару (щомісяця) та наукового лекторію факультету (на підтвердження цього у відомостях СО надані актуальні посилання) (<https://sociology.knu.ua/uk/naukovi-lektoriyi> ; <http://www.soc.univ.kiev.ua/uk/nauka> ; <https://sociology.knu.ua/uk/news/vikoristannya-sml-social-media-listening-u-socialnih-doslidzhennyah-na-prikladi-youscan> ; <https://sociology.knu.ua/uk/news/14-go-lystopada-anastasiya-fitisova-prochytaye-vidkrytu-lekciyu-migraciyni-trendy-v-suchasniy>). Важливим є те, що викладачі-практики залучені до забезпечення окремих ОК на ОНП «Соціологія» на постійній основі: доц. А. Горбачик (який протягом 2004-2014 рр. був національним координатором міжнародного проекту «European Social Survey») та д-р соціол. н., доц. О. Мазурик (який є експертом і тренером-консультантом проектів у сфері моніторингу і оцінки, реалізованих за грантами США у 2015-2017 рр.). Обидва викладача-практика були присутні на фокус-групі з НПП, продемонстрували свою активну участь у реалізації ОП, як у якості викладачів, так і у якості наукових керівників аспірантів.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

У КНУТШ сформовано потужну інституційну основу для сприяння професійному розвитку НПП, що належним чином описано у відомостях СО з наведеними актуальними посиланнями на відповідні документи ЗВО. Факультет соціології має угоди про співпрацю з Лундським університетом <https://drive.google.com/file/d/1mntbJ3BGdO7IxrGMU2Sfvtyc69vhoVCF/view>, Жешувським університетом <https://drive.google.com/file/d/1c862-TrMaKMTAkNIofQRUXiiyrOIPF/view>, School of Advanced Social Studies, Nova Gorica (Slovenia) https://drive.google.com/file/d/1o5k7qlLCfo8UT6nB_74htuhMdep86Yrn/view, Інститутом соціології НАНУ https://drive.google.com/file/d/1ei-WTlx29lUr6IfGXyw_LAtU1Iv7UmHm/view, Будапештським університетом імені Матяша Корвіна <https://drive.google.com/file/d/1OTyGy8N-XSunTR9MObpIDBVdNESonrfo/view>, Університетом Мальти https://drive.google.com/file/d/1jyPoH-FL6uQq23-P_B3lW5kvBnlCOZlJ/view, Технічним університетом Сіднея <https://drive.google.com/file/d/1T6FoNcK7syE-Ok-b8hLUFOJ3rvo7MYn9/view>, Erasmus+ Programme <https://drive.google.com/file/d/1uDQNl8nDHUjo2EAJDkLW5KwxMtcVopVo/view> Цими угодами передбачено можливості стажувань та академічної мобільності НПП, що викладають на ОНП «Соціологія». На фокус групі НПП підтвердили свій досвід успішного використаннявання цих можливостей, що також знаходить підтвердження у сертифікатах та свідоцтвах про стажування, наданих ЄГ у якості додаткових доказів. Викладачі зазначили, що в Університеті діє налагоджена система донесення інформації про відкриті конкурси та програми академічної мобільності, стажувань і підвищення кваліфікації НПП, участі у міжнародних проєктах та ін. Ця інформація висвітлюється на сайті ЗВО (<http://science.univ.kiev.ua/konkursy-vid-nfdu/> <http://science.univ.kiev.ua/granty/> <http://science.univ.kiev.ua/finance/finance/> <http://science.univ.kiev.ua/upload/%Do%9F%Do%BB%Do%Bo%Do%BD%2o%Do%B3%D1%8o%Do%Bo%D1%84%D1%96%Do%BA%2o2o2o+.pdf>), а також робиться розсилка за факультетами. Для підвищення фаховості викладачів на факультеті щомісячно проводяться наукові семінари, діє науковий лекторій з гостьовими відкритими лекціями та воркшопами (<http://www.soc.univ.kiev.ua/uk/naukovi-lektoriyi>). Важливим є те, що в Університеті діє Центр іноземних мов, який надає можливість сертифікованого вдосконалення мовних компетентностей <https://langcenter.knu.ua>. Це значно полегшує процес мовної підготовки та сертифікації НПП на підтвердження рівня B2, необхідних для отримання вчених звань доцента і професора. На відповідних фокус-групах на цьому наголосили як проректори ЗВО, так і НПП. Професійному розвитку та самореалізації викладачів сприяє надання Університетом можливості безкоштовної публікації монографій та підручників у Видавничо-поліграфічному центрі КНУТШ, що знайшло підтвердження на фокус-групах: на цьому наголосила проректорка з наукової роботи, згадали про це й викладачі. Застосовується квартальне преміювання викладачів за публікаційну активність, що знайшло підтвердження на фокус-групах з керівним складом ЗВО і НПП.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

У КНУТШ діє розгорнута система як матеріального, так і нематеріального стимулювання розвитку викладацької майстерності та заохочення НПП за досягнення в освітньо-науковій діяльності. На фокус групах з керівним складом та НПП було підтверджено щорічне (за підсумками навчального року) проведення конкурсу та присвоєння почесного звання «Кращий викладач року» (<http://senate.univ.kiev.ua/?p=72>). Так, з НПП, що викладають на ОНП «Соціологія», були відзначені цим почесним званням Малес Л. (2013), Бабенко С. (2017), Цимбал Т. (2018). На відповідній фокус групі викладачі детально описали процедуру проведення конкурсу та підкреслили, що звання «Кращий викладач року», дійсно, є важливим та почесним як на особистому рівні, так і на рівні окремого викладацького колективу та університетської спільноти в цілому. КНУТШ всебічно сприяє отриманню НПП почесних відзнак та нагород МОН та НАПН України. Так, з НПП, що викладають на ОНП «Соціологія», були нагороджені М. Сидоров М., В. Чепак, С. Бабенко, О. Куценко, М. Туленков. НПП підтвердили, що застосовуються щорічні та щоквартальні преміювання за високу публікаційну активність та якість наукових публікацій. НПП також пригадали про можливість безкоштовної публікації своїх підручників та монографій у Видавничо-поліграфічному центрі КНУТШ, що на їх думку також сприяє розвитку викладацької майстерності.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

1. Потужний склад групи забезпечення ОП, основу якого складають доктори і кандидати соціологічних наук, відомі в Україні і за її межами соціологи, які мають значний і певною мірою унікальний досвід науково-дослідної роботи, організації і проведення соціологічних досліджень тощо. Сильною стороною при цьому слід вважати високий рівень володіння НПП англійською мовою, що дозволяє не тільки здійснювати викладання англійською мовою, але й проводити захисти дисертацій іноземних здобувачів. 2. Роботодавці активно і всебічно залучені до організації та реалізації ОНП «Соціологія», що передбачено змістом укладених з ними угод. Позитивною практикою слід вважати включення роботодавців до складу Програмного комітету ОНП «Соціологія», що систематизує та інституціоналізує співпрацю в межах цієї ОП. 3. До аудиторних занять на ОНП «Соціологія» активно залучаються професіонали-практики, експерти галузі, представники роботодавців. Позитивною практикою є залучення двох таких практиків та експертів до викладання на ОП на постійній основі, у основному складі групи забезпечення. 4. Сильною стороною

ОНП є ефективне функціонування Спеціалізованої вченої ради із захисту докторських та кандидатських дисертацій з соціології, яку очолює гарант ОП, до складу якої входять доктори наук зі складу групи забезпечення ОП (щонайменше за останні 7 років щорічно в середньому 3 захисти кандидатських і 1 захист докторської дисертацій https://sociology.knu.ua/sites/default/files/newsfiles/zahysty_dysertaciy_o.pdf). 5. Сильною стороною ОНП є наявність 6 актуальних і реально діючих угод про співпрацю з закордонними ЗВО, угоди про співпрацю у межах Erasmus+ Programme, а також договору з ІС НАНУ, що сприяє професійному розвитку НПП. 6. Заклад вищої освіти стимулює повною мірою стимулює розвиток викладацької майстерності. Позитивними практиками слід вважати: проведення конкурсу та присвоєння почесного звання “Кращий викладач року”; забезпечення публікації підручників та монографій НПП у Видавничо-поліграфічному центрі КНУТШ на безоплатній основі.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

Слабких сторін та недоліків не виявлено

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

Зважаючи на наведені сильні сторони та позитивні практики, експертна група дійшла висновку, що ОП повністю відповідає якісним характеристикам критерію 6. ОП має унікальний досвід за цим критерієм, який полягає у наступних практиках: 1) залучення викладачів-практиків до забезпечення окремих ОК на ОНП «Соціологія» на постійній основі; 2) високий рівень володіння НПП англійською мовою, що забезпечує інтернаціоналізацію та перспективи підготовки на ОП іноземних здобувачів; 3) залучення переважної більшості НПП до складу і роботи спеціалізованої вченої ради із захисту кандидатських і докторських дисертацій з соціології, що забезпечує безперервність їх професійного та наукового розвитку.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

Фінансове, матеріально-технічне та навчально-методичне забезпечення є достатнім та сприяє досягненню цілей, завдань, програмних результатів навчання. Щодо реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, то такі умови забезпечені на даний момент тільки у головному корпусі. Тобто є ліфти, спеціально обладнані туалети. У корпусі, в якому навчаються аспіранти даної освітньої програм тільки нещодавно з'явився план переобладнання приміщень, які були б зручними для осіб з обмеженими можливостями, пандусів; встановлюються інформаційні таблички, виконані шрифтом брайля. Здобувачі отримують освітню, організаційну інформаційну, консультаційну та соціальну підтримку. Здобувачі відзначають сприятливу атмосферу, що формується співробітниками кафедр даної освітньої програми. Аспіранти та НПП нарікають на малу кількість бюджетних місць до аспірантури. Зокрема за останні кілька років 5 магістрів не змогли вступити на бюджет до аспірантури, а з часом отримали ступінь PhD в закордонних навчальних закладах. Відзначаються комфортні умови проживання в гуртожитках, наявність якісних меблів, систематичну дезінфекцію під час карантину. Аспіранти даної освітньої програми не проживають в гуртожитку. Є необхідність тільки в сімейному гуртожитку, у випадку, коли аспірант має сім'ю. Університет саме такої можливості надати не може. Велика бібліотека і університету в цілому, і соціологічного факультету зокрема. Більше 5 тис. екземплярів у паперовому вигляді. Наявні кондиціонери в бібліотеках. Бібліотека має безкоштовний доступ до баз даних Scopus та Web of Science. Бібліотечний фонд постійно поповнюється за рахунок випускників та участі у грантових проектах. В університеті є басейн, стадіон, фітнес клуб, тренажерний зал. Послугами яких можуть і користуються аспіранти. Всього в університеті налічується 19 спортивних гуртків. Є розгалужена система закладів харчування: їдальні, зали для фастфуду. Наявний медичний центр, що знаходиться поруч з корпусом, в якому навчаються здобувачі даної освітньої програми. Нещодавно створено Міждисциплінарний аналітичний центр соціально-економічного добробуту та психічного здоров'я <http://science.univ.kiev.ua/news/official/3507/>

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

В університеті є безоплатний доступ до баз даних Scopus та Web of Science. Комп'ютерні класи, лабораторії, наявні проєктори у аудиторіях. Безкоштовно можна скористуватись ризографом. Крім аудиторій для лекційних та практичних занять, є також лабораторія. Аудиторії обладнані проєкторами, комп'ютерами, кондиціонерами. Комп'ютерний клас має 30 комп'ютерів, але вони відносно застарілої комплектації, як зазначили здобувачі на відповідній фокус-групі.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

Їдальні, зали для «фастфудів», медичний пункт недалеко від корпусу, в якому навчаються здобувачі даної освітньої програми. В університеті функціонує дорадчий орган - рада молодих вчених <http://rmn.knu.ua/> , Положення про раду молодих вчених <http://rmn.knu.ua/regulations-rmn/> , яка надає в тому числі консультативну допомогу аспірантам щодо участі в конкурсах, конференціях, наукових проєктах, проводить тренінги зокрема семінар-тренінг Публікаційна стратегія молодого науковця, семінар Публікаційна активність молодих вчених. Студентське самоврядування відзначає добре налагоджену комунікацію з відділом аспірантури та з проректорами. Наявна творча атмосфера довіри, співпраці. Адміністрація реагує на запити студентів, аспірантів.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

Опитування здобувачів проводяться регулярно, починаючи з першокурсників. Практика таких опитувань існує в університеті більше 15 років. В університеті існує науково-консультаційний центр <http://scc.univ.kiev.ua/information/news/> метою якого є створення належних умов щодо сприяння докторантам, аспірантам, здобувачам, науковцям в оприлюдненні матеріалів наукових досліджень, виконання їх у відповідності з вимогами нормативно-правових актів України. Для аспірантів першого року навчання проводиться символічна посьвята в аспіранти, зі знайомством з ключовими правилами та вимогами о навчання в аспірантурі, основними відділами, до яких будуть та можуть звертатись аспіранти. Функціонує проєкт «Абетка для аспірантів». Начальником науково-дослідної частини та радою молодих вчених проводяться тренінги щодо публікаційної активності, доброчесності. Представники студентського самоврядування відзначають, що ініціативи з боку аспірантів підтримуються на всіх рівнях університету. Аспіранти відзначають про необхідність системної роботи з аспірантами (необхідність чіткого графіка на кафедрі), де вони могли б регулярно обговорювати ідеї, підходи, щодо написання наукової роботи, можливо запровадження практики читання аспірантами частин дисертації один одного. Хотіли б, щоб більше дисциплін читались англійською мовою. При цьому відзначають високий академічний рівень володіння англійською мовою викладачів, які забезпечують ОП, зокрема гаранта ОП, Куценко О.М. Так, на кафедрі нещодавно відбувся успішний захист англомовної аспіранти з Нігерії.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

Є поки що проєкт побудови пандусів для безперешкодного пересування студентів/аспірантів, які мають особливі освітні проблеми. Закуплено інформаційні таблички, виконані шрифтом брайля. В процесі обговорення проєкт з меблевою фабрикою, яка надасть спеціально облаштовані меблі для навчання осіб з обмеженими освітніми можливостями. Туалети на факультеті соціології відповідають вимогам щодо користування особами з обмеженими освітніми можливостями. Осіб з обмеженими освітніми можливостями на даній освітній програмі немає.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

Анкета опитування аспірантів, яке проводилося у січні-лютому 2020 р. включала в себе блок питань, які стосуються визначення рівня поінформованості про процедуру врегулювання конфліктних ситуацій у межах ЗВО (включаючи пов'язані із сексуальними домаганнями, дискримінацією та корупцією, суперечності з науковим керівником). Результати цього опитування вказують на те, що 57,15% опитаних тією чи іншою мірою погоджуються із твердженням, що вони поінформовані. Втім більше чверті опитаних (28,58%) не погоджуються з даним твердженням. Що свідчить про необхідність більш активної інформаційної політики ЗВО щодо відповідних процедур. Представники студентського самоврядування та Наукового товариства відзначили, що не стикалися з практикою виникнення та необхідності розв'язання конфліктних ситуацій в процесі навчання. На фокус-групах було з'ясовано, що за результатами щорічної атестації на кафедрі, виникла спірна ситуація з однією з аспіранток. Після консультацій з юридичним відділом вона була запрошена для співбесіди з гарантом освітньої програми за участю наукового керівника, завідувача кафедри і представника профбюро. Таким чином ситуацію було вирішено на

користь здобувачки. Положення щодо доброчесності, недопущення дискримінації викладено у етичному кодексі університетської спільноти <http://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/ethical-code/Ethical-code-of-the-university-community.pdf> На фокус-групах з керівним складом, НПП, здобувачами, представниками студентського самоврядування та Наукового співтовариства було з'ясовано, що конфліктів з приводу сексуальних домагань, дискримінації та/або корупції не виникало.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

Позитивні практики: - оснащення бібліотеки кондиціонерами; - розгалужена система спортивних гуртків. Сильна сторона: високий академічний рівень володіння англійською мовою викладачів, які забезпечують ОП, зокрема й гаранта даної освітньої програми.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

Здобувачі недостатньо обізнані щодо результатів опитувань і тих конкретних заходів, які впроваджуються та на конкретній ОП та у ЗВО в цілому як реакція на отримані результати. Тож рекомендуємо ознайомлювати здобувачів з результатами та вживаними заходами, запрошуючи окремих представників на засідання рад факультету та/або Програмного комітету ОНП «Соціологія». Здобувачі зазначили, що їм не вистачає системного неформального спілкування один з одним стосовно спільних питань/проблем навчання та підготовки дисертації. Тож пропонуємо організувати осередки (умови для) неформального спілкування аспірантів, де вони могли б регулярно обговорювати ідеї, підходи, щодо написання/ведення наукової роботи ділитися досвідом (можливо, запровадити практику читання аспірантами частин дисертації один одного).

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

Зважаючи на наведені сильні сторони та позитивні практики, враховуючи наявність рекомендацій щодо покращення реалізації ОНП, експертна група дійшла висновку, що ОП в цілому відповідає якісним характеристикам критерію 7.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

В університеті є тимчасовий порядок затвердження, розгляду і затвердження освітніх (освітньо-професійних, освітньо-наукових) програм у КНУТШ http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Poryadok_OP.pdf . Тимчасове положення про Сектор моніторингу якості освіти http://nmc.univ.kiev.ua/docs/TSNUK_sector_monitoryngu.PDF . Також діє положення про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка <http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Polojennya%20QAS%202019.pdf> . Положення про опитування здобувачів освіти і науково-педагогічних працівників Київського національного університету імені Тараса Шевченка <http://senate.univ.kiev.ua/?p=1469> . КНУТШ здійснює щорічні моніторинги ефективності роботи наукових та науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації на факультетах (<http://asp.univ.kiev.ua/index.php/analytchni-materialy>), проводяться регулярні опитування здобувачів за ОП, враховуються результати цих опитувань в ході вдосконалення ОП та освітньої діяльності за ОП. З 2015 року відбуваються регулярні дискусійні зібрання гарантів докторських освітніх програм і представників адміністрації університету, що сприяє впровадженню більш адекватних сучасним вимогам форм і методів організації освітньої програми. На факультеті створено Програмний комітет з розвитку ОНП доктора філософії за спеціальністю «соціологія», в якому беруть участь представники академічної спільноти, роботодавців, випускників та аспірантів. В освітній програмі прописані компетентності і програмні результати, колегіально прийняті в університеті у 2016 р. та погоджені з проектною групою і вченими радами факультету та університету. В цілому ЗВО демонструє продуманий та виважений підхід до врахування результатів моніторингових думки стейкхолдерів, зокрема здобувачів. Виявлена за результатами опитувань незадоволеність викладачем не є приводом для його негайного звільнення, або інших негативних санкцій. Тільки якщо така незадоволеність виявляється систематично за результатами декількох хвиль опитування, викладачу буде

рекомендовано переглянути зміст навчальної дисципліни та методи викладання. Як зазначили представники адміністративного персоналу та керівного складу ЗВО на відповідних фокус-групах, зазвичай, такі зміни допомагають виправити ситуацію.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Регулярно, більше 15 років, проводяться так звані хвилі опитувань <http://unidos.univ.kiev.ua/> Окремо для коледжів, першокурсників (щодо правил прийому, роботи приймальної комісії), щодо проблем, запит на вивчення яких подають проректори. Власне за побажанням студентів, виявленим за результатами опитування, було реконструйовано стадіон, їдальню. Проводяться опитування з метою вивчення оцінок освітньої програми серед аспірантів. За результатами таких опитувань вносяться зміни до освітньої програми. Зокрема, за результатом обговорення змісту освітньої програми зі здобувачами ОНП «соціологія» було з'ясовано їх незадоволеність змістом та викладанням одного з освітніх компонентів («Академічне письмо англійською мовою»). До речі, ця незадоволеність спостерігається і за результатами опитування здобувачів, наданими ЕГ у якості додаткового доказу. Попри те, що викладача відповідної навчальної дисципліни не було змінено (як цього вимагали здобувачі), гарантка та керівництво факультету доклали максимум зусиль, щоб адаптувати структуру, стиль та зміст цієї дисципліни під потреби здобувачів аспірантів. Одна зі здобувачок навела приклад, коли зміст навчальної дисципліни філософського спрямування було кардинально змінено, у відповідь на незадоволення аспірантів та з метою урахування їх потреб. Представники студентського самоврядування та Наукового товариства відзначають, що до обговорення змісту чи ефективності освітньої програми їх не залучали.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

Положення про Ради роботодавців у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка <http://senate.univ.kiev.ua/?p=1466> . Роботодавці забезпечують участь аспірантів у наукових дослідженнях, стають опонентами, працевлаштовують аспірантів, беруть участь у обговоренні ОП на круглих столах, виступають перед студентами та аспірантами. З 2019 р. на факультеті соціології діє Програмний комітет з розвитку ОНП підготовки докторів філософії за спеціальністю 054 «Соціологія» (розпорядження щодо утворення Комітету надано ЕГ у якості додаткового доказу). До Комітету входять представники академічної спільноти (11 осіб), роботодавці (5 осіб), випускники (4 особи), аспіранти (2 особи). Надано протокол засідання Комітету (від 18.02.2020), на якому обговорювалися актуальні питання реалізації та результативності ОП. З протоколу видно, що до обговорення були залучені представники всіх ключових груп стейкхолдерів. За результатами засідання було винесено ряд пропозицій щодо: збереження фокусу ОНП; удосконалення процедури вибору дисциплін; розвитку інтернаціоналізації; розробки міжуніверситетської ОНП. На фокус-групі роботодавці підтвердили свою залученість до обговорення ОП. Думку роботодавців враховано через введенням вибіркового фахових дисциплін із стратегій дослідження контенту медіа та соціального менеджменту і аудиту. Враховуються їх пропозиції, зокрема змінено дисципліну англійську мову, додано практичного аспекту. Визначено, що ділову українську мову немає необхідності впроваджувати на третьому рівні вищої освіти. Деякі роботодавці зауважували, що немає сенсу підписувати масу документів, угод про співпрацю, якщо й так спільна робота (співпраця) регулярно проводиться. Роботодавці підкреслюють, що постійно пропонують та надають роботу випускникам даної освітньої програми, в тому числі студентам, хоча останнім часом тільки роботу у онлан-режимі. І що випускники даної програми є реальними фахівцями у даній діяльності. Наразі з роботодавцями обговорюється, яким чином реалізовувати практику за умов карантину. Хоча в більшій мірі така практика стосується студентів I та II освітнього рівнів. За словами роботодавців є такі недоліки у випускників даної ОП: слабе знання та використання новітніх ІТ-технологій у діяльності соціолога-науковця. Не вистачає вміння проведення якісної експертизи. Один з роботодавців відзначив, що для випускника важливим є не те, що він вмів робити, а те, як він мислить. Саме це робить людину конкурентною на ринку праці, а не певні навички та вміння. В цілому ж роботодавці відзначили високий рівень професійної та академічної підготовки, високий аналітичний рівень та рівень критичного мислення випускників аспірантури з соціології КНУТШ.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

Гаранткою та НПП підтримується тісний зв'язок з випускниками. Зокрема й з тими, які зараз працевлаштовані як викладачі та науковці в закордонних університетах. В університеті працює Сектор працевлаштування <http://job.univ.kiev.ua/>. Опитування випускників проводилось, але давно. Останній раз у 2011 році. <https://sociology.knu.ua/uk/vipuskniki> . Випускники входять до складу Програмного комітету ОНП «Соціологія».

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

В університеті є положення про опитування здобувачів освіти і науково-педагогічних працівників КНУ імені Тараса Шевченка <http://senate.univ.kiev.ua/?p=1469> Регулярно проводяться опитування, так звані хвилі опитувань http://unidos.univ.kiev.ua/?q=uk/zvity_pro_doslidzhennya. Зокрема суцільне опитування серед першокурсників. Серед другого та четвертого курсу рівня бакалавра проводиться вибіркоче опитування. Науково-педагогічні працівники проходять регулярні опитування за наказом ректора. Студенти проходять опитування з метою оцінки якості конкретних дисциплін. Результатами таких опитувань є те, що повторні низькі оцінки якості викладання впливають на зменшення терміну контракту з викладачами, які отримують більше двох разів низькі оцінки. В університеті є тимчасовий розгляд і затвердження освітніх (освітньо-професійних, освітньо-наукових) програм у КНУ імені Тараса Шевченка http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Poryadok_OP.pdf Студенти та аспіранти через участь у опитуваннях оцінюють якість ОП, результати таких оцінок доводяться до відома, в першу чергу гарантів, що складає основу для внесення змін до ОП. Результати опитувань розглядаються як інформація для підвищення ефективності роботи кафедр. Стосовно освітньої програми, яка акредитується, слід зазначити, що гаранткою регулярно збирається інформація (зауваження, пропозиції тощо) щодо освітньої програми «Соціологія» від різних груп стейкхолдерів, що було підтверджено на фокус-групах зі здобувачами, випускниками, роботодавцями. Випадків порушення правил доброчесності, за словами учасників фокус-груп не було. Нажаль ані представники студентського самоврядування, ані аспіранти не знайомі з результатами таких оцінок.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

ОП акредитується вперше.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

Аспіранти відзначають, що університет, зокрема дана освітня програма, успішно справились з новими викликами, пов'язаними з переходом в онлайн майже на весь другий семестр 2019/2020 навчального року. Лекції одразу ж почали проводитись у онлайн режимі за допомогою програми Zoom. Крім того, в такому ж режимі продовжили відбуватись без перебою заплановані онлайн опитування, екзамени, конференції. Що навіть в більшій мірі посприяло об'єднання аспірантів різних освітніх рівнів даної програми і соціологічного факультету взагалі. Було вибудовано чітку та зрозумілу комунікацію. Аспіранти відкрито й чітко формулюють вимоги та висловлюють незадоволення щодо певних аспектів функціонування освітньої програми. Зокрема висловлюють зауваження щодо незручного графіку навчання, тобто коли відбувається по одній лекції за день. А аспіранти вимушені працювати у вільний час, тобто крім того, що вони займаються наукою, повинні й заробляти на власне утримання. Аспіранти підкреслюють добрий сприятливий для навчання моральний клімат на даній освітній програмі. Задоволені, як відбувається реалізація освітньої програми. Наукові керівники мотивують до активності, участі у заходах, що проводяться на кафедрах. Підтримується зв'язок з випускниками. В університеті є Положення про систему виявлення та запобігання академічному плагіату у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка, в якому детально описано систему перевірки академічних робіт на (запозичення) плагіат. <http://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/Detection-and-prevention-of-academic-plagiarism-in-University.pdf>.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

Сильні сторони: 1. Висока корпоративна культура студентів та аспірантів університету та культура якості. Кафедри факультету соціології та ОНП «Соціологія» забезпечені тісними зв'язками аспірантів, випускників, персоналу та роботодавців. 2. Постійний діалог зі стейкхолдерами, формування мережі професійних зв'язків для покращення освітньо-наукового простору здобувачів, можливості постійного чи часткового їх працевлаштування саме за спеціальністю та за відповідним рівнем їх кваліфікації. 3. Щорічний моніторинг ефективності роботи наукових та науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації на факультетах (<http://asp.univ.kiev.ua/index.php/analytics-materialy>). 4. Високий фаховий та експертний рівень роботодавців, тісна співпраця з ними в межах ОНП «Соціологія».

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Стейкхолдери (зокрема здобувачі) є недостатньо обізнаними щодо конкретних заходів вжитих у відповідь на їх зауваження та/або пропозиції щодо ОП. У зв'язку з цим є рекомендація налагодити процедуру доведення до відома

здобувачів та інших стейкхолдерів інформації про конкретні заходи, рішення та/або дії, що стосуються внесення змін/коригування ОП та є наслідком їх (здобувачів) участі та пропозицій, шляхом заслуховування відповідної інформації на Радах факультету соціології та/або засіданнях Комітету ОНП «Соціологія» із запрошенням представників від всіх ключових груп стейкхолдерів. Оскільки опитування випускників не є систематичними, рекомендуємо регулярно проводити такі опитування, зокрема стосовно їх кар'єрного шляху після закінчення навчання та оцінки освітньої програми. Впровадити дієвий механізм послідовних дій щодо заміни викладачів та/або навчальних дисциплін, ефективність якого мінімум два рази поспіль негативно оцінили здобувачі під час опитуваннях. Посилити знання та використання новітніх ІТ-технологій у діяльності соціолога-науковця через впровадження нових, або вдосконалення вже існуючих дисциплін. Саме на нестачі таких знань у випускників аспірантури з соціології нарікають роботодавці.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

Загалом освітня програма за формальними та неформальними ознаками, в тому числі за наслідками та результатами обговорень зі здобувачами, випускниками, співробітниками та іншими учасниками освітнього процесу, відповідає критерію 8.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Аспіранти щорічно проходять атестацію за даною освітньою програмою з публічним звітуванням про виконання індивідуальних планів наукової роботи

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозиції заінтересованих сторін.

На сайті університету оприлюднено проект ОНП «Соціологія» редакції 2018 р. Проект наступної редакції ОП наразі перебуває на початковій стадії розробки.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

Опис освітніх програм розміщено на сайті факультету соціології у розділі аспірантури на сторінці ОНП «Соціологія» <https://sociology.knu.ua/uk/doktor-filosofiyi-phd-onp-sociologiya>, де є достатньо інформації для пошукувачів, вступників та здобувачів, а також інших зацікавлених осіб, стосовно змісту ОП та наповнення кожного ОК, стосовно викладачів та їх кваліфікації тощо. Також у наявності та відкритому доступі інформація про міжнародну діяльність та можливості кредитної мобільності в межах ОП, про порядок реалізації політики академічної доброчесності та багато ін.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

Сильною стороною є повна відкритість на сайті університету всіх документів та необхідної інформації, що стосуються функціонування ОНП «Соціологія». <http://asp.univ.kiev.ua/index.php/aspirantura-vstup>. Позитивною

практикою слід вважати регулярну комунікацію зі всіма групами ключових стейкхолдерів (здобувачами, роботодавцями, випускниками). Слід також відзначити їх зацікавленість у покращенні даної ОП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

Слабкі сторони і недоліки не виявлені.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

Зважаючи на наведені сильні сторони та позитивні практики, експертна група дійшла висновку, що ОП повністю відповідає якісним характеристикам критерію 9.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

Відомості СО містять достатньо детальну та аргументовану інформацію щодо врахування наукових інтересів здобувачів від моменту їх вступу на ОП до закінчення навчання в аспірантурі. Під час фокусованих групових інтерв'ю зі здобувачами було з'ясовано, що зміст ОП повністю відповідає їх науковим інтересам. Окремі з них зазначили, що вступали на ОНП «Соціологія» після успішного завершення бакалаврської та магістерської програм в цьому ж університеті, тому мали впевненість, перевірену власним досвідом, що навчання на PhD-програмі буде високо якісним і корисним для їх професіонального і кар'єрного зростання. Здобувачі підтвердили, що вступ на цю ОНП «Соціологія» був їх свідомими та обґрунтованим вибором, оскільки вони прагнуть професійно зростати і розвиватися у викладацькій професії та науковій діяльності. Здобувачі підтвердили, що вже на етапі вступу до аспірантури відбувається з'ясування їх наукових інтересів для подальшого узгодження з проблематикою викладачів та обрання серед них наукового керівника, здатного компетентно керувати науково-дослідницькою роботою аспіранта у руслі цікавого для нього напрямку. Як НПП, так і здобувачі зазначили, що формулювання теми дисертації є важливим та відповідальним етапом, який займає приблизно три місяці. Паралельно ведеться підготовка плану-проєкту дисертації. Тема і проєкт обговорюються та затверджуються на методологічному семінарі факультету соціології. Важливим є те, що формулюванню теми та проєкту сприяє і зміст навчальних дисциплін, які викладаються як раз у перші три місяці навчання в аспірантурі. Наприклад, ОК «Філософія науки та інновацій» містить власне соціологічний (перший) модуль, присвячений детальному розгляду програми докторських студій з соціології (визначенню мети, задач, логіки дослідження та ін.), принципів академічної доброчесності та професійної етики соціолога, правил цитування та перевірки академічних текстів на запозичення та ін. Переважна більшість здобувачів підтвердили, що обрані теми і зміст освітніх компонентів повністю відповідають їх науковим інтересам. Втім, одна здобувачка зазначила, що не обирала самостійно тему – її було сформульовано науковим керівником. Дві здобувачки підкреслили, що прийшли до цієї аспірантури адресно за конкретною персоною наукового керівника, враховуючи його фаховість та видатні наукові здобутки. Для задоволення наукових інтересів специфічного компетентнісного спрямування на ОНП діє налагоджена система вибору ОК, досить детально описана в відомостях СО та підтверджена на фокус-групі зі здобувачами. Ця система дозволяє обирати ОК не тільки з ОНП інших спеціальностей, але й з ОП інших рівнів вищої освіти. Здобувачі знають про таку можливість, втім жоден з тих, хто брав участь у відповідній фокус-групі, не обирав ОК бакалаврських та магістерських ОП. Здобувачі зауважили, що викладачі максимально намагаються враховувати їх індивідуальні наукові інтереси. Те ж саме підтвердили й випускники аспірантури на відповідній фокус-групі.

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напрямові досліджень наукових керівників.

У якості додаткового доказу ЕГ була надана таблиця відповідності тем дисертацій аспірантів і публікацій наукових керівників (її також додано до цього звіту). Аналіз цієї таблиці, а також результати самостійного пошуку ЕГ інформації про наукові статті та наукові інтереси керівників, свідчать що така відповідність спостерігається у переважній більшості випадків, і тільки в одному випадку тематичний збіг є непрямим. Учасники фокус-груп з НПП та здобувачами підтвердили, що науковий керівник призначається, виходячи з наукових інтересів здобувача, а тема дисертації сформулюється з урахуванням, як цих інтересів так і компетентності наукового керівника щодо керування

в межах цієї теми. Вони відзначили, що їм відомо про можливість зміни теми і наукового керівника, втім з такими випадками, щоб здобувачі ініціювали це за власним бажанням, вони не стикалися. Одна здобувачка зазначила, що вимушена була зробити це з причини смерті наукового керівника. Втім, такі не позначилися негативно на реалізації її індивідуальних наукових інтересів. НПП також зазначили, що на інституційному рівні передбачені процедури зміни наукового керівника. Проте тема дисертації може тільки коригуватися, але не мінятися кардинально. Вони також підкреслили, що за всю історію існування факультету та підготовки аспірантів з соціології не було жодного випадка ініціювання здобувачем зміни наукового керівника з причин незадоволеністю співпрацею з ним та якістю керівництва. Підготовка аспірантів здійснюється науковими керівниками, які входять до складу чотирьох різних кафедр соціологічного циклу: теорії та історії соціології; методології та методів соціологічних досліджень; галузевої соціології; соціальних структур та соціальних відносин). Кожна з кафедр має свою наукову тему. Це забезпечує великий спектр напрямків наукових досліджень, а разом із тим і широкі можливості для реалізації здобувачами власних наукових інтересів.

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

Аспіранти залучаються до дослідницьких проєктів в межах університетської лабораторії соціологічних досліджень. Зокрема в межах проєкту UNIDOS <http://unidos.univ.kiev.ua/>, де вони беруть участь у розробці та апробації методологічних засад своєї дослідницької діяльності, збору емпіричного матеріалу для дисертаційної роботи. Випускники, колишні аспіранти, які працюють за кордоном (зокрема в Австралії) реалізують спільні дослідницькі проєкти. Підписано угоди між університетами ЛНУ, ХНУ, ОНУ в межах яких відбувається співпраця на рівнях ОНП, участь у спільних конференціях, в тому числі онлайн. Ефективність аспірантури факультету соціології у 2017–2018 рр. становила 80% у порівнянні з середнім показником 15,2% для усіх ЗВО України. Між аспірантом і Університетом укладається угода відразу після їх зарахування. Пропишуються зобов'язання обох сторін. Аспірант зобов'язується на усіх етапах своєї підготовки дотримуватись принципів академічної доброчесності. Аспіранти можуть безкоштовно публікувати свої результати у двох фахових періодичних рецензованих наукових виданнях http://vpc.univ.kiev.ua/assets/polozhennya_i.pdf Факультет залучає аспірантів до роботи щомісячного наукового семінару, лекторію з майстер-класами і тренінгами (в яких регулярно беруть участь і закордонні вчені). Щорічно факультетом проводяться три міжнародні наукові конференції (<https://sociology.knu.ua/uk/materiali-konferenciy>; <https://sociology.knu.ua/uk/ntsa>), в яких аспіранти беруть участь. Аспіранти нарікають на проблеми публікації у наукових журналах інших університетів: відмову, довгі черги, нестачу коштів. Втім, аналіз індивідуальних планів здобувачів, наданих ЕГ у якості дод. доказів, свідчить про те, що їх публікаційна активність в цілому є достатньою і задовольняє вимогам ЗВО (більш детально – у розділі «ані спостереження»). Здобувачі підкреслюють достатньо високий фаховий та організаційний рівень конференцій та семінарів, які відбуваються в університеті на даній ОП, якість журналів. Як позитивну практику здобувачі відзначають поєднання їх групи разом з групою економістів на деяких дисциплінах. Через сайт університету, сторінку у соціальній мережі Facebook, спеціальній групі для аспірантів співробітники, а також самі аспіранти інформують про можливі конференції, гранти, наукові проєкти. В тому числі через соціальні мережі відбувається взаємодія аспірантів з науковими керівниками. Особливо за умов карантину. ЗВО та кафедри факультету соціології мають достатні можливості в межах ОП для проведення регулярних наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів. Регулярно виходить з друку «Вісник КНУТШ. Соціологія». <http://visnyk.soc.univ.kiev.ua/index.php/soc> Аспіранти даної ОП долучаються до реалізації держбюджетної тематики, але тільки на безоплатній основі.

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах тощо.

ЗВО, та зокрема кафедра соціології, мають достатні можливості щодо долучення аспірантів до міжнародної академічної спільноти через конференції, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах, тощо. Зокрема всі співробітники кафедри пройшли міжнародні стажування в різних міжнародних інституціях, мають міжнародні контакти, можливості спільних публікацій у міжнародних наукових збірниках. Наявність та зміст 6 угод з іноземними ЗВО свідчить про реальні можливості міжнародної співпраці здобувачів ОНП «Соціологія». На відповідній фокус-групі один з випускників підтвердив, що брав участь у закордонному стажуванні та виконував дослідницьку роботу, яка змістовно співвідносилась з темою дисертації. На факультеті спеціально призначено особу, яка відповідає за пошук, збирання та розповсюдження серед здобувачів інформації щодо міжнародних грантових та інших проєктів та конкурсів. Також вона адресно працює зі здобувачами, проваюючи участь та показуючи переваги такої участі. Вона допомагає скласти заявки, що, безумовно, є позитивною практикою, оскільки більшість заявок мають доволі складну структуру, з якою здобувач-новачок самостійно навряд чи зможе впоратися. Цю інформацію було отримано як від самої відповідальної особи, так і від здобувачів, на відповідних фокус-групах. Аспіранти брали участь у літній американській школі. Але можливостей фінансових для участі у міжнародних проєктах Університет не надає. Аспіранти за власною ініціативою шукають міжнародні проєкти, які оплачуються приймаючою стороною.

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проектах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

Фактично усі наукові керівники аспірантів являються керівниками або співвиконавцями науково-дослідних проектів, результати яких регулярно публікуються у фахових виданнях а також мають досить високий індекс цитування (<https://sociology.knu.ua/uk/departament/dekanat>). Серед таких можна виокремити доц. Ю. Савельєва, доц. М. Сидорова, проф. В. Чепак, проф. В. Судакова, доц. А. Горбачика. Дана інформація підтверджена на фокус-групах із науково-педагогічним персоналом та адміністрацією ЗВО. Посилаючись на інформацію, наведену у таблиці відповідності тем дисертацій здобувачів і наукових публікацій їх керівників, можна свідчити про наявність їх сумісних публікацій (цю таблицю надано ЕГ у якості додаткового доказу).

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

Експертною групою з'ясовано, що академічна доброчесність, її стандарти та принципи встановлюються Статутом Університету (http://asp.univ.kiev.ua/doc/NP_Baza_univ/statut-22-02-17.pdf), Етичним кодексом університетської спільноти (<http://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/ethical-code/Ethicalcode-of-the-university-community.pdf>), забезпечуються Системою виявлення та запобігання академічному плагіату (http://www.asp.univ.kiev.ua/doc/NP_Baza_univ/Nakaz_84-32_06.02.2020.pdf), Постійною комісією з питань етики Вченої ради КНУТШ (<http://senate.univ.kiev.ua/?p=1073>). Здійснюється постійна політика популяризації академічної доброчесності, а також можливість перевіряти власні роботи безкоштовно. Випадків недотримання академічної доброчесності науково-педагогічним персоналом не виявлено.

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

1. Зміст ОНП «Соціологія» відповідає науковим інтересам здобувачів і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю 054 «Соціологія». 2. Наукова діяльність аспірантів та напрями досліджень їх наукових керівників мають високий ступень узгодженості. Позитивними практиками слід вважати: - виваженість та обґрунтовану тривалість процедури узгодження теми дисертації та проекту дисертаційного дослідження (протягом перших 3 місяців навчання); - підлатування змісту навчальних дисциплін, які вивчаються протягом перших 3 місяців навчання під завдання формулювання теми дисертації та складання проекту дисертаційного дослідження 3. Сильною стороною ОНП «Соціологія» є підготовка аспірантів науковими керівниками, які входять до складу чотирьох різних кафедр соціологічного циклу, кожна з яких має свою наукову тему та специфічне спрямування. Це забезпечує великий спектр напрямків наукових досліджень, а разом із тим і широкі можливості для реалізації здобувачами власних наукових інтересів. 4. Сильною стороною є потужний кадровий склад з міцними міжнародними зв'язками (більшість з представників групи забезпечення ОП пройшли міжнародне стажування, є членами Спеціалізованої вченої ради із захисту кандидатських та докторських дисертацій з соціології). 5. Позитивною практикою слід вважати призначення на факультеті спеціальної особи зі складу НПП, яка адресно працює зі здобувачами щодо їх залучення до участі у міжнародних грантових та інших проектах і програмах, допомагає у написанні проектних заявок. 6. Позитивною практикою є надання можливості аспірантові обирати навчальні дисципліни з ОП інших освітніх рівнів та інших установ (в межах укладених угод про співпрацю).

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

З огляду на наявність потужних та дієвих зовнішніх зв'язків, на думку ЕГ, підготовку на ОП посилить практика подвійного наукового керівництва, в тому числі міжнародного. Зважаючи на нарікання окремих здобувачів на нестачу коштів та інші проблеми, пов'язані з опублікуванням статей у зовнішніх фахових виданнях з соціології, рекомендуємо: розглянути можливість, у межах співробітництва з іншими ЗВО, запровадити практику зовнішніх публікацій аспірантів на безоплатній основі, або на засадах часткової/неповної оплати; впровадити практику консультативного центру з публікацій наукових статей у виданнях за межами університету. Зважаючи на нарікання окремих здобувачів, рекомендуємо розглянути можливості залучення аспірантів до реалізації держбюджетних тематик не тільки на безоплатній основі. Важливою умовою якісної підготовки здобувача третього рівня вищої освіти є узгодженість його власних наукових інтересів, теми дисертації з інтересами наукового керівника. У тих випадках, коли така узгодженість не є очевидною (на цій ОП - один такий випадок), слід врахувати можливість сумісних наукових публікацій аспірантів та їх наукових керівників.

Рівень відповідності Критерію 10.

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

Зважаючи на наведені сильні сторони та позитивні практики, враховуючи наявність рекомендацій щодо покращення реалізації ОНП, експертна група дійшла висновку, що ОП в цілому відповідає якісним характеристикам критерію 10.

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

1. Здобувачі на відповідній фокус-групі провили високу відвертість. Вони не боялися відкрито висловлювати свої думки і зокрема критику (подекуди досить гостру) щодо особливостей навчання, викладання та науково-дослідницької діяльності на ОНП. Це, безумовно, є позитивною ознакою, яка свідчить про демократичність та повноцінну суб'єкт-суб'єктність стосунків між гранаткою ОП (та іншими представниками НПП) і здобувачами. 2. Додаткова аргументація за підкритерієм 10.3. За вимогами ЗВО, необхідною умовою успішного виконання індивідуального плану здобувача третього рівня вищої освіти є публікація не менше 5 статей у фахових виданнях зі спеціальності, з яких не мене 1 – у міжнародних реферованих журналах, індексованих у наукометричних базах даних. Аналіз індивідуальних планів здобувачів, наданих ЕГ у якості дод. доказів, свідчить про те, що їх публікаційна активність в цілому задовольняє цим вимогам. На першому році навчання вони публікують тільки тези доповідей і матеріали конференцій. Публікація статей починається з другого року навчання. Здобувачка Москотіна Р. (2016 р. вступу) має всі 5 обов'язкових публікацій. Здобувачки Пліс Г. і Склярова І. (2017 р. вступу) мають по 2 статті у вітчизняних фахових виданнях з соціології. І тільки Ободовська М., (2016 р. вступу, яка власне і висловлювалася про нестачу коштів на публікації на відповідній фокус-групі) має наразі 3 публікації.

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	В
Критерій 2 . Структура та зміст освітньої програми	А
Критерій 3 . Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	В
Критерій 4 . Навчання і викладання за освітньою програмою	В
Критерій 5 . Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	А
Критерій 6. Людські ресурси	А
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	В
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	В
Критерій 9. Прозорість та публічність	А
Критерій 10. Навчання через дослідження	В

Документ	Назва файла	Хеш файла
Додаток	<i>37114 Додаток 1_ Як.склад групи забезпеч..pdf</i>	JkDrHhOnEHivCkNpUO4oTUzyo0o2hNK6dyo6Tp5DUo=
Додаток	<i>37114 Додаток 2_ Відповідність тем асп. і кер..pdf</i>	dHfq/u0o2oSfEsEgY4MseKA8GYjtu3iVVLzWptDHiGU=

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і добросовісно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Нечітайло Ірина Сергіївна

Члени експертної групи

Колісник Лариса Олексіївна

Чорнописький Василь Іванович